

A. Lat. a.

1421.

A. Lat. a. 1421

~~772~~^c Phaedrus

~~Quot. Ino. Ino. Ino.~~

Bibl. L. P.

N. 3769

BIBLIOTHECA
AVCTORVM CLASSICORVM
POETICA
AD VSVM
GYMNASIORVM
ELECTORALIVM
BOIOARIAE.

TOMVS I.

MONACHII 1779.
CVM
ELECTORALI PRIVILEGIO

PROSTAT
APVD IOANNEM GEORGIVM RUPRECHT
BIBLIOPEGVM.

PHILIPPI
AVGVSTI LIBERTI
SELECTAE
FABVLAE
AD
VSVM SCHOLARVM

SELECTAS INTERPRETVM
ANIMADVERSIONES
SVASQVE

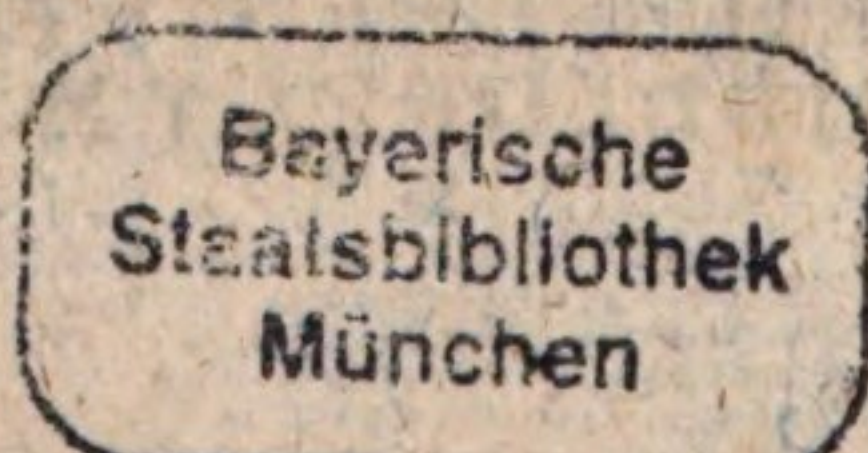
ADIECIT
HENRICVS BRAVN

ELECTORAL. GYMNAS. BOIOARIAE
DIRECTOR.

MONACHII 1779.
CVM
ELECTORALI PRIVILEGIO

PROSTAT
APVD IOANNEM GEORGIVM RVPRECHT
BIBLIOPEGVM.

VIRO. ILLVSTRISSIMO.
IOSEPHO. AVGVSTO.
COMITI.

A

TOERRING.
KRONSFELD.

etc. etc.

ELEGANTIORVM. LITTERARVM.
CVLTORI. FAVTORI.
SCIENTISSIMO.
AMICITIAE. LITTERARIAE.
VETERIS.
SEMPITERNAE. MEMORIAE.

CAVSSA.

BIBLIOTHECAM.
AVCTORVM. CLASSICORVM.
HISTORICAM. POETICAM.
RHETORICAM.

D. D. D.

EDITOR.
HENRICVS. BRAVN.

Exemplis còtinetur Aesopi genus,

Nec aliud quidquam per fabellas quaeritur

Quam corrigatur error vt mortalium

Acuatque sese diligens industria.

Phaed. 1. 2. fab. init.

PRAEFATIO.

*Scilicet ingenuas didicisse fideliter artes
Emollit mores, nec sinit esse feros.*

Artem poeticam ad eas in primis pertinere artes, quae ingenuae dicuntur, et quae ad excitandum in homine humanitatis sensum plurimum valent; id vero neminem negare posse contendo, nisi quem inuita Minerua natum, nullisque excultum litteris ipsae Musae oderint. Sed ne quis me in eo versari existimet, ut aut artis praecepta pluribus commendem, aut qua animi voluptate eximia poetarum opera legentes afficiant, explicem, me certe praefationis loco nihil aliud hac de re dicturum profiteor, quam quod vel de suscepto paruum hanc bibliothecam in lucem edendi consilio, vel de eius in scholis nostratibus usu paucis monendum esse duxi.

Etsi enim a restitutis inde litteris haud pauci exstiterint, viri docti, ac litterarum amantes, quibus cultior eruditio, salusque scholarum atque adeo etiam nationum curae,

cordique fuit, iique, pro sua quisque aetate locique conditione praeceperint, qua ratione, methodoque tyrones ad scholas, quas humanitatis vocabant, ituri instrui debeant, fuere tamen continuo aut durae cervicis, aut mediocris ingenii homines quidam, qui praeposteram consuetudine, quae inualuit, abducti e quovis ligno Mercurium, et e quovis tyrone Poetam efficere conati sunt.

Poetarum igitur loco innumeros inde versuum factores e scholis prodiisse quis ignorat, cetera, ignaros, nec vim, nec suavitatem dictionum poeticarum sentientes, ne quid de ipsa arte, miroque poetarum ingenio, fructuque humanitatis dicam, quem in animo suo potius experiri, quam recitatis memoriter versibus gloriari debuissent. Elapsis vero, ut fit, quae memoria tenuere, carminibus, quid aliud fuit reliqui, quam sola recordatio, qua versus se olim pepigisse, primoque vel secundo vel vicesimo inter versificatores loco se sedisse in seram usque aetatem meminerint. De operis poetici, quod praelectum est, Summa; de partium inter se commissura; de sublimi, quo partium quaevis incaluit, pulcherrimarum rerum ac sententiarum spiritu; de vniuersa poeticae virtutis ac praestantiae cognitione vix aliquid nisi summis labiis gustabamus, nec ipse de omni hac re aliud eo me usque sciuisse fateor, dum abiectis, quae circumferebantur, Minellianis animaduersionibus auctorum classicorum opera a *Gesneris*, *Ernestis*, *Heynii*, et proxime a *Ianis* edita in manus sumerem, ac

iis ducibus in celebriorum interpretum notitiam venissem. Si cui melior seu interpretes seu praeceptor obtigerit, id certe meliori fato potius, quam communi apud nos interpretandi methodo se in acceptis ferre non neget.

Mirabimur iam fuisse, ac hodieque esse, qui artem poeticam inutilem ad minus, si non omnino perniciosam tyronibus fieri arbitrentur? Ipse affirmo, si quidem alius e saniori poetarum lectione fructus sperari non posset. Sed, quam scholarum lucem clariori huic seculo debemus, surrexere denuo viri, qui quum animum ad scribendum appellerent, ad perpurgandas quoque fordes scholasticas eum adiacientes magna me cura, ingratoque onere liberarunt. In promptu igitur thesauri sunt, quos in nostros usus conuertere non prohibemur, si quidem iis uti nouerimus. Nec aliud mihi in curanda hac bibliotheca, quod optimum factu erat, obseruandum esse existimaui quam ut consilium eorum secutus, qui in ratione liberalioris institutionis explicanda quam praeclarissime versati sunt, ex optimis scriptoribus illud seligerem, quod e re nostra, et nec praeceptoribus ingratum, nec tyronibus inutile futurum fore intelligerem. Si enim aut variantes lectiones acervatim congerere, aut quae per ipsos interpretes vel male accepta, vel tenebris potius inuoluta, quam in lucem posita sunt, doctae disputationi subiicere voluissem, gloriae forte quidem meae, sed minus eorum, quibus scripsi, utilitati consuluissem. Nec, ut verum fatear, tantae difficultatis fuisset viris

loqui sublimiore doctrina instructis, quam cum pueris aut rudibus aut leuiter tinctis perpetuum, quod scholastici interpretis officium est, sermonem habere, quibus nec subtiliora penitus abscondere, nec captu omnino altiora proponere tuto possis.

Sed ne illud praeteream, quo fine Poetarum opera legenda prae aliis sint, aio in primis neminem ad ingrediendam rationem horum studiorum eo a me consilio inuitari, ut futurus ipse Poeta fieri velit; Poetam enim nisi natura genuerit, ars certe vix, ac ne vix quidem efficiet. Et

Mediocribus esse Poetis

Non Dii, non homines, non concessere columnae.

Mens diuinior, et os magna sonaturum non cuius datum est. Si vel quouis, vel sesqui seculo nascantur paucissimi quidam, qui id nominis et honoris merentur, ea nos paucitate contenti turba facile caremus. At vero non agitur in scholis de formando Poeta, sed de fructu ex Poetarum utili lectione capiendo. Et de hoc dicturus, neminem magnis passibus ad ipsius eloquentiae studium contendere posse arbitror, quemvis virtusque poeticarum dictionum lateat. Atque hoc adeo mihi concedendum est magis, quod vel ipse Cicero his studiis plurimum tribuat, iisque orationem suam, dicendique facultatem, quae summa in eo fuit, maxime se debere asseueret. Legi, immo memoriter edisci meretur integra eius pro Archia Poeta, quae inter selectas ponitur, oratio, in qua de studiis humanitatis ac elegantiorum litte-

litterarum paullo liberius locutus sincerissima fide de se ipse ait : „An tu existimas aut suppetere nobis posse, quod quotidie dicamus in „tanta varietate rerum , nisi animos nostros „doctrina excolamus ; aut ferre animos tan- „tam posse contentionem, nisi eos doctrina ea- „dem relaxemus. Ego vero fateor, me his stu- „diis esse deditum, ceteros pudeat, si qui ita „se litteris abdiderunt, vt nihil possint ex his „neque ad communem afferre fructum, neque „in aspectum lucemque proferre.” Certe si omnes artes, quae ad humanitatem pertinent commune quoddam vinculum habeant, et qua- si cognatione quadam inter se , ipso Cicerone iudice, contineantur, non video, quod arctius vinculum dici posset, quam quod artem poeti- cam cum Rhetorica connectit, quod nisi quis vel primo aspectu cognouerit , ne illum qui- dem solutam orationem a ligata satis discerne- re posse recte dixero. Vt enim egregie Quin- tilianus l. i , c. i. ait : *Oratori lectionem Poe- tarum plurimum conferre , apud quos in rebus spi- ritus, in verbis sublimitas, in affectibus motus omnis, et in personis decor exprimitur ;* ita ipse Ouid. l. 2 , ep. 5. ex Ponto :

Vtque meis numeris tua dat facundia neruos,
Sic venit a nobis in tua verba nitor.
Iure igitur studio confinia carmina vestro
Et commilitii Sacra tuenda putas.

At erunt, qui dicant : saepe saepius Poetas allegorico volatu in sublime ferri, Poesin igitur ipsa natura differre a Rhetorica, atque hac sub- limate sermonis ita distingui, vt, quae a Poe-

tis dicuntur, in communem loquendi scribendique usum non nisi difficillime conuerti possint. Horum vero, qui talia proferunt argumenta, vel ego prudentiam desidero, vel plenior rei cognitionem, ac (pace illorum dixerim) ne ii quidem, quid rectum inter ac praeposterum intersit usum, satis mihi distinguere posse videntur. Demus enim, romanos, graecosque Poetas non numquam ultra Latii Graeciaeque terminos progredi, iisque hinc et hinc locutionibus uti, quas prosae orationi non nisi temere coniunxeris, ceterum vero oratio illorum castigatissima, atque latinissima est. Quod si, ut solent, aurum quandoque poeticis distinguant gemmis, eae certe ipso nitore suo poetico in oculos legentium adeo incurrun, ut omnis prorsus latinitatis ignarum esse oporteat, qui purum a gemmis aurum dignoscere, verborumque tenere delectum nesciuerit. Magni interea continuo refert, ut saepius ex Quintiliano monui, non modo quos auctores, verum etiam quas operum partes elegeris; quo ordine quemque legas; quo utaris interprete, ne vel in locis, qui nullum alienae opis auxilium requirunt cumulo inutilium animaduersionum obruaris; vel in iis ipsis, in quibus interpretis operam desideras, ab eo destitutus, ciboque, qui nutrimentum afferret, frustra expectato ieiunus dimittaris.

Atque ego quidem ipsa doctus experientia in ea continuo opinione fui, prae omnibus aliis scriptoribus et Phaedrum et Terentium iuuentuti in manus tradendos esse. Phaedri enim
ar-

argumentum, si pauca paullo obsceniora omiseris, puerile est, ac summa cum voluptate coniunctum; stilius tenuis et plane talis, quali in familiari sermone utebantur Romani. Summa item in his fabulis est orationis puritas, iusteque praecisa breuitas. Terentio vero nihil reperiri potest elegantius; adeo enim puram nitidamque orationem exhibet, ut iuuenis lector sensim elegantiae adsuescat, quae in scriptore hoc maxima, et si familiarem colloquiorum usum spectes, reliquis omnibus longe anteferenda videatur. Quid dein stilo Ouidii dulcius, quid facetius Martiale? Ab illo solutae orationis perspicuitatem; ab hoc acumina ac ingeniosas locutiones, raro quidem nec nisi aromatum loco adhibendas facile disces. Horatii Satyrae, epistolae, et utilissimus iuuentuti de arte poetica libellus proxime ad solutam orationem accedunt, si quidem, ut alibi notaui, * recto librorum horum usu necessitati tuae consulere non ignoraueris. De elegantissima tandem ac plane latina Virgilii dictione, quid amplius dicam? Nemo dubitat Eclogas eius, atque Georgica solutae orationi propiorem esse, quam Aeneidem, in qua absolutissimum dare voluit sublimis et heroici carminis exemplum. Consentit in his omnibus Heineccius, qui et addit, nonnumquam integra Poetarum loca soluta Oratione reddi posse, quod saepe vel ipsum Ciceronem fecisse adparet.

Sed

* Vid. libellum a me editum: Handbuch zu den Anfangsgründen der lateinischen Sprache. p. 75.

Sed externa haec sunt. De ipsa cogitatione, arteque cogitandi loqui si velimus, immensus, isque fertilissimus se nobis campus offerret, quem nec brevi temporis, quod nobis datum est, spatio decurrere, nec pro angusto, quam facimus, praefationis termino latius circumspicere licet. Meo vero hic genio indulgere, ac quid hac super re sentiam, diffusiore, qua opus foret, oratione mentem meam aperire si vellem, ut luberet, ista certe praefatio in iustum volumen excresceret. Numquam ego in illorum sententiam discessi, qui artem cogitandi arte disci debere voluerunt; quid enim confictas ingeniose regulas artis aut iis profuturas existinem, qui naturali prudentia, consilioque valent; aut iis, qui his naturae dotibus destituti sunt? Vtrisque parum. Nam apud illos saepissime plus naturam sine doctrina; quam apud hos sine natura doctrinam valuisse adeo mihi certum est, ut vix ulli dubio locum superesse videam. Iuvenale teste Satir. 14: *Numquam aliud natura, aliud sapientia dicit*, et si hoc verissimo Poetae effato fidem habemus, nescio sane, sanam rationem cuius hominum, nisi qui emotae mentis est, naturalem regulis artis scholasticae perfici dicam, an potius corrumpi? cum enim veris notionibus, quae aut per experientiam aut per sensus nobis illabuntur, arbitrariae plerumque voces substituantur, quae ipsae sibi suas, novasque nec ullibi nisi in instructo eum in modum intellectu existentes notiones gignunt, sequitur profecto, homines ita institutos

tos pro eo vt cogitare discerent, iudiciumque formare, arbitrariis plerumque vocibus ac notionibus ludere, illoque in lusu mirifice sibi complacere. Parum aberit, quin non omnem sanae perceptionis, iudiciiue vim hac in re positam credant, et sibi ipsi tum demum longe doctissimi videantur, quum lingua communi hominum generi ignota loqui, et nemini nisi scholastico mysterio initiatis intelligibiles fieri didicerint. Viri certe summi, auctoritate amplissima, ingenio, iudicio pollentes in grauiissimis maximique momenti negotiis versantes, regularum artis cogitandi, quas in scholis audierant, dudum obliti dexterrime negotia sua tractant, exactissime iudicant, parum solliciti, si vel ad huius vel ad alterius regularum mechanismi normam seu cogitarint, seu iudicauerint.

Artem igitur cogitandi inutilem dico? Nequaquam. Etiam illud cum Cicerone adiungo, contendoque, cum ad naturam eximiam atque illustrem accesserit ratio quaedam, conformatioque doctrinae, tum illud, nescio quid praeclarum ac singulare solere existere. Verum hanc rationem, conformationemque doctrinae non regulis artis, sed exemplis, sed lectione, sed earum, quas legeris, cogitationum imitatione confici, id enimvero itineris, viaeque breuioris est, quam ipsos tyrones aggređi debere, quamque omni meditatione faciliorem, iucundio remque fore iudico. Cum enim viri sapientissimi non scripserint, nisi cogitata; mirum forte erit atque insolitum, si
eorum

eorum et scripta et cogitata simul legentes eadem cum illis cogitemus? Et si habita diutius cum viris prudentibus longiore conuersatione prudentia in animis nostris sponte nascitur, dubitabimus porro, initam nobis cum graecis, romanisque sapientibus familiaritatem minus profuturam, nec sapientiores nos, prudentioresque ipsa eorum consuetudine futuros?

Sed inest haec Poesi mirifica, et quasi diuina vis, ut captos legentium animos rapiat, raptisque bene cogitatas, dictasue imprimat notiones, quae nec sponte memoria euadunt, nec eradi facile poterunt, quorumque si data opera obliuisci velimus, eae nobis incuriis, inuitisque recurrentes se sponte iterum iterumque offerunt. Ipsa fere natura iucundiorrem hanc nobis discendi, docendique viam praeiuit. Canere enim Poetae coeperunt, antequam Oratores dicere. Et si vltimam gentis nostrae memoriam recordari, ac respicere in originem velimus, vnum apud antiquissimos Teutones memoriae et annalium genus est, quod antiquis, ut Tacitus ait, carminibus celebrabant. Qui primi Poetarum erant, iidem et erant Philosophorum. Latas leges ad lyram coram multitudine decantari solitas nemo nescit, nec Homerum quisquam aut Hesiodum, aut Pindarum attigit, qui dubitare, quin ita sit, vilo modo possit. Quae si cui leuiora videantur, ad ea, quae summa sunt, transire potero, et carminibus congregatam ferorum hominum mansuefactamque societatem

tem debere nos dicam, nato inde in fabulae speciem argumento: *Saxa et solitudines voci poeticae respondere; bestias immanes saepe cantu flecti, ac flumina consistere.* Parum igitur dico, si poetarum initio omne initium omnium litterarum in acceptis ferendum esse profitear, cum et illis nostram nos humanitatem debere confiteri debeamus. Quod si rerum pretium numero metiri vellemus, ac multitudinem praeferre bonitati, nullo negotio mille Poetas inuenias prius, quam decem vel Oratores vel historicos. Adeo se facilem cantui poetico natura praebuit.

Ne vero quisquam credat, me iam in eo esse, ut mutata quasi mente mihi ipse contrarius Poetas in scholis creare velim; haec enim omnia eo dicta sunt, ut ipsa natura duce eam ingrediamur viam, quae planissima est, et iactis semel grammaticae vel si mauis linguae latinae fundamentis subito faciliorem intellectu poetam arripiamus et tum animi, tum eruditionis causa eum nobis familiarem reddamus. „Nam cum nulla res „sit, ut clariss. Ernesti in sua ad Stiglitz. dedicatione scribit, in qua exornanda non „possit poetae facultas versari, interdum „versetur necessario, quo modo poterit „digne satis, quod propositum est, persequi, „si sit eius rudis, atque omnino imperitus. „Quodsi principes poetarum confideres, facile intelligas, tantam rerum diuinarum „humanarumque, tantam memoriae vete-

„ris, geographiae, tantam rei militaris at-
„que ciuilis scientiam fuisse, vt difficile sit
„iudicare, vtrum ingenii vis, verborum
„copia et ornatus, et incredibilis quaedam
„in rebus quibuscumque tractandis ars, an
„summa eruditio sit admiranda magis. De
„epico carmine exstat elegantissimus Boffuli
„liber: quem si quis legerit, intelliget pro-
„fecto quantis eruditionis, sapientiae, ingenii-
„que opibus instructi Homerus et Virgilius
„ad scribendum accesserint, quod non dubi-
„to, quin de reliquis etiam poetis, qui
„quidem praecipuam aliquam laudem apud
„veteres tulere, demonstrari possit. Non
„ergo mirandum est, si hos tam sapientes
„homines, et ingeniosos apud summos Re-
„ges, Imperatores, maximarumque ciuita-
„tum Principes et Philosophos, in quorum
„tempora eorum aetas incidisset, gratiosos
„fuisse, eorumque libros ab iis diligentis-
„sime lectos, et poene totos memoriae
„mandatos legimus. Sed nos tantos homi-
„nes eorum fere inscitia et ieiunitate meti-
„mur, qui nunc in mediocri eruditione, nul-
„lo ingenio, sed puerilibus versuum compo-
„nendorum subsidiis adiuti, carmina scri-
„bere audent, quibus si veteres illi fuissent
„similes, praeclare consulerent humano ge-
„neri, qui eorum libros omnes abolendos
„curarent.“

Et si etiam non hic tantus fructus ostende-
retur, et si ex his studiis delectatio sola pe-
teretur; tamen vt opinor, humanissima haec
litte-

litterarum studia parui ducenda esse nemo vnus aequo iure existimauerit. Vix enim vllum aliud erit, quod nos missis aut negotiis aut studiis seuerioribus in secessu literario vtilius occupare, et dulce otium, ne in inertiam abeat, dulciore eaque puriore voluptate recreare possit. Mihi quidem post alios miseros saepe, ingratosque labores idem ipse Virgilius fuit, quod Mopsus apud Virgilium Eclog. 5 Menalcae;

Tale tuum carmen nobis, diuine Poeta!
Quale sopor fessis in gramine, quale per aestum
Dulcis aquae saliente sitim restinguere riuo.
Nec calamis solum aequiparas, sed voce Magistrum.

„Cetera neque temporum sunt, (vt Cicero „pro Arch.) neque locorum; haec vero studia adolescentiam alunt, senectutem oblectant, secundas res ornant, aduersis perfugium ac solatium praebent, delectant domi, non impediunt foris, pernoctant nobiscum, peregrinantur, rusticantur.“

Sed abrumpere tandem sermonem oportet, qui ipsa sub manu creuit, longiorque protractus est, quam initio praefationis ipse constitueram. Valere igitur vos iubeo, lectissimos iuuenes qui meo hoc qualicumque labore fruimini. Quaerite iam continuo fontes puros, pellucidos, diuites; vt quid enim riuulis contenti simus, quibus ad ipsum fontium originem pertingere sine impedimento licet; nec terreamini labore, qui quidem iucundissimus est, nisi temere nul-

nulloque duce consulto suscipiatur. Quod si meum sincere vos amantis consilium secuti quidquam profeceritis, non dubito fore, quin ipse vos profectus, rerumque pulcherrimarum acquisita cognitio ad ulteriores in hac amoenitate litterarum progressus faciendos inuitet.

Scribebam Monachii 1. Maii 1779.

LIBER PRIMVS.

PROLOGVS.

Aesopus auctor, quam materiam reperit,
Hanc ego polui versibus senariis.

Duplex libelli dos est, quod risum mouet,
Et quod prudenti vitam consilio monet.

A

Ca

Aesopus auctor. Ordo verborum: *ego polui materiam versibus senariis, quam Aesopus auctor reperit.* Ordinem verborum tyrōnibus ante omnia quaerendum esse monuit Quintil. instit. orat. l. I. c. 9.: *versus primo solvere, mox mutatis verbis interpretari, tum paraphrasi audacius vertere.* Id quod semel dixisse sufficiat.

Auctor, vel quia Aesopus Philosophus Phryx primus erat, qui fabulas condidit, vel quia, vt Aphtonius existimat, omnium optime hanc materiam tractauit.

Reperit, i. e. inuenit. Vñtatū verbum de primis rerum inuentoribus. Sic Plin. l. 7, c. 55: *litteras alii apud Syros repperitas volunt.* Virgilius item l. 6. Aen. *Repertorem medicinae.* Scheff.

Polui. Polire hic: schmücken,

schöner machen, recht ausarbeiten. Ita Quinct. 2, 19. Cic. de orat. 2. Vide Varronem l. I. de RR. c. 2. Plant. Mostel. I. sc. 2 festus, omnes perfectiones antiqui *politiones* appellabant. Sic Phaed. l. 4 f. 20: *Inuenit ille, (Aesopus) nostra perfectio manus.*

Duplex dos. Alii legunt *mos*, seu *los* antiquo more pro *laus*, sed minus recte. *Dos* hic proprie sicuti *dotes* vorzüglich gute Eigenschaften. Sic Ouid. met. 583 *dotes corporis, animi, etc.* et Plin. I ep. 24: *Praediolum, quod commendatur his dotibus, daß diese Vorzüge hat.* Metonymice *fructus, effectus.* Man kann einen zweifachen Nutzen schöpfen. Man liebt Fabeln 1) zum Vergnügen, 2) und zum Unterrichte.

Vitam, i. e. viuentes, quo sensu centies apud Plinium oc-

Calumniari si quis autem voluerit,
 Quod arbores loquantur, non tantum ferae.
 Fictis iocari nos meminerit fabulis.

currit e. g. l. 15 c. 1: *cultum agrorum docenda vita*. Martialis item 8 ep. 3. *Agnoscat mores vita, legatque suos*. Burmann.

Calumniari hic verdrehen, zu Jemand's Nachtheile boshaftig oder übel auslegen. Quo sensu Cicero pro Rosc. Am.: *Aperte ludificari et calumniari sciens non videatur*.

Quod. Sensus est: quod non tantum ferae, sed etiam arbores loquantur. Frequenter Poetae has particulas: *sed et -- verum etiam* negligunt. Sic Ovid. 1 Met. 137; 13, 831. Ipse Liuius. 1. 4. Burm.

Arbores. Miratur Schefferus, quare se excuset Phaedrus, cum tamen arbores loqui nusquam faciat. Sensus igitur est: quod non tantum ferae anima praeditae, sed et res inanimae ac vita animali carentes loquantur.

Fictis fabulis. Fabula non semper figmentum notat; sed, proprie sic dicta a *fando*, est narratio rei cuiuscumque etiam verae. Sic Terent. in Hecyr. act. 4, sc. 3: *Iam nos fabulae sumus*, Pamphyle! Wir sind die Gegenstände, von denen ich die Leute reden, über welche sie spassen. Vid. plur. exempl. in Burmann. et Scheff. Sed licet *fabula* tantum ea esset, quae fingitur, non tamen *ficta* culpari mereretur, cum et ipse Cicero; de nat. Deor. 2. dixerit: *fictam simulationem*.

Iocari, proprie de fabulis. Sic Martialis. 1. 3 ep. 20: *An aemulatur improbi iocos Phaedri*. Iocus opponitur rei seriae. *Iocari*, scherzen, spielen, sich lustig machen, zur eignen oder anderer Belustigung etwas thun. *Iocerne tecum?* Cic. 2 ep. 3.

FABVLA I.

Lupus et Agnus.

Ad riuum eundem lupus et agnus venerant
Siti compulsi. Superior stabat lupus ;
Longeque inferior agnus. Tunc fauce improba
Latro incitatus iurgii causam intulit.

Cur , inquit , turbulentam fecisti mihi
Istam bibenti ? Laniger contra , timens :
Qui possum , quaeso , facere , quod quereris , lupo ?
A te decurrit ad meos haustus liquor.

A 2

Re-

Ad riuum. Vide libellum a me editum : Handbuch zu den Anfangsgründen der lateinischen Sprache. p. 30.

Superior. Loco riui superiore. Oberhalb.

Longe inferior. Loco riui inferiore. Weit unterhalb.

Latro lupus , latronum more rapto viuere suetus , id quod vna voce *latro* efficacius quam pluribus exprimit. Addit *fauce improba* metonymice pro : magno , incondito clamore. *Improbis* enim est magnus e. g. apud Virgil. *improbis labor.* Walch. Sed malim cum Freinsk. Gebh. Scheff. faucem improbam ad faucis magnitudinem et studium deuorandi referre. Legunt alii *face improba* aut *fame improba* , sed hac super re docti disputent.

Intulit , Optime de eo , qui

non accipit , sed facit , et rixae occasionem quaerit. Sic *inferre sermonem* Cic. I de orat. 8.

Istam , nempe aquam demonstratiue , quasi digito indicans.

Bibenti , quasi diceret , nunc maxime , cum videres me bibere.

Laniger , agnus. Quanta vocis modestia agnum lanigerum lupo latroni opponit ? Sed id poetice , vt fere Virgil. *lanigeros agitare greges* , ait.

A te decurrit liquor. Aqua utique a te , qui in loco superiore stas , ad me defluit. Non igitur aquam tibi bibenti turbulentam facere possum. *Liquor.* i. e. aqua liquida. *Ad meos haustus* i. e. ad me bibentem seu haurientem.

Re-

Repulsus ille veritatis viribus,
Ante hos sex menses, male, ait, dixisti mihi.
 Respondit agnus: *Equidem natus non eram.*
Pater, hercule, tuus, ait, maledixit mihi.
 Atque ita correptum lacerat iniusta nece.
Haec propter illos scripta est homines fabula,
Qui fictis causis innocentes opprimunt.

Repulsus, victus lupo, viribus, vi, efficacia ipsa veritatis, quae se solam satis absque alieno testimonio tuetur. Scheff.

Ante hos sex. Hos latinissima et elegantissima particula vim habens demonstratiuam, innuensque tempus, proxime praecedens. Ita *Terent. Eun. II. sc. 3. Plaut. ab initio Persae.*

Male - dixisti mihi. Gudius vult: *mala dixisti mihi.* Lectio omnino non reprobanda, sed contra Codd. et forte arbitraria. *Male dicere, vel mala dicere* duo vocabula proprie: *Uebel von andern reden; lästern, d. i. al-lerhand zu Last legen; auch schimpfen.* Fingit haec lupo, ut primo agni responso victus

aliam iurgii causam inferret. Sed praeclare Agnus: Ante hos sex menses nondum natus eram; quae ergo ratione potuissim tibi male dicere?

Inquit, lupo agni responso denuo victus quasi iurat: Hercule, Hercle, Me Hercule: (i. e. iuro per Herculem. ita me Hercules iuuet!) Si tu non fuisti, qui mihi male dicebat, certe pater tuus fuit.

Atque ita correptum. Elegantissime celeritatem iniustae necis illatae exprimit. *Lacerat* vinci altero responso timens non expectat lupo, quid rursus in responsis daret agnus, Sed -- *correptum lacerat.*

Fictis causis pro fictas ob causas, vel: fictis de causis.

FABVLA II.

Ord. III.

Graculus superbus et Pauo

*Ne gloriari libeat alienis bonis ,
Suoque potius habitu vitam degere ,
Aesopus nobis hoc exemplum prodidit.
Tumens inani graculus superbia
Pennas , pauoni quae deciderant , sustulit,
Seque exornauit : deinde , contemnens suos ,
Formoso se pauonum immiscuit gregi.
Illi impudenti pennas eripiunt aui,
Fugantque rostris, Male multatus graculus ,*

A 3

Redire

Ne gloriari libeat. Vid. Handbuch zu den Anfangsgründen der lateinischen Sprache. p. 31. *Ne libeat.* Elegans usus est et vis huius verbi, quo certus animi habitus indicatur, quo a consuetudine et natura quasi recedentes aliquid facimus antea non soliti. Vid. Virgil. Eclog. II, 28. item Georg. 3, 436. Burmann.

Suo Habitu, scil. fortunae. *Habitus* autem fortunae est status, conditio. Ouid. trist. I, I, 4: *infelix habitum temporis huius habet.* Curt. 3, 12, 14: *pro habitu praesentis fortunae paucos humari iussit.* Praecipit igitur Phaedruss quemuis

suo habitu fortunae, suo statu, sua conditione ut vestimento, quod corpori conuenit) contentum esse debere.

Hoc exemplum, hanc fabulam exempli loco.

Contemnens suos i. e. alios graculos.

Illi pavones.

Eripiunt. Rimicius habet *vi* eripiunt.

Fugantque rostris. Heinssius legit: *figuntque rostris*, vera haec lectio esset, si ageretur de infligendis vulneribus; sed agitur de sedibus nouis, in quas graculus, suis desertis irrepere volebat. Primo igitur

Redire moerens coepit ad proprium genus:
 A quo repulsus tristem sustinuit notam.
 Tum quidam ex illis, quos prius despexerat:
Contentus nostris si fuisses sedibus,
Et, quod natura dederat, voluisses pati,
Nec illam expertus esses contumeliam,
Nec hanc repulsam tua sentiret calamitas.

igitur ei pennas eripiunt, de-
 in nudum fugant.

Male multatus vel *muletatus* vtrumque in marmoribus et antiquis Codd. Sed Hein-
 sius, cui consentit Burmann, vult: *mulcatus* a *mulco*, *as*,
are: übel zugerichtet, oder heim geschickt, quo sensu Li-
 uius 3, II: qui obuius fuerat, *male mulcatus*, nudatusque abibat.

Ad proprium genus, ad gra-
 culos, de auibus, vt de ho-
 minum genere loquens, ita
 mox illis dat *sedes*: *Si nostris*
sedibus contentus fuisses. More
 nempe aliorum Poetarum e. g.
 Horatii I. Od. 2: *nota quae se-*

des fuerat columbis. Senec.
 scen. Oct. *sedibus pulsae suis*
volucres pererrant, quaerunt-
que domos.

Sustinuit, sustinere, pati
 coactus fuit varias et acerbis
 contumelias. *Tristis nota* poe-
 na est.

Quidam ex illis Graculis.

Voluisses pati plane eleganter
 pati de eo dicitur, quod natu-
 ra dat. Si fuisses eo conten-
 tus, quod natura dedit.

Nec illam a pauonibus.

Nec hanc repulsam a nobis
 graculis. Tota actio fabulae
 mira arte expressa est, ac no-
 tari meretur.

FABVLA III.

Ord. IIII.

Canis per fluuium carnem ferens.

Amittit merito proprium, qui alienum appetit.

Canis per flumen, carnem cum ferret, natans,
Lympharum in speculo vidit simulacrum suum:
Aliamque praedam ab alio ferri putans,
Eripere voluit. Verum decepta audivitas,
Et, quem tenebat ore, demisit cibum,
Nec, quem petebat, adeo potuit attingere.

Cum ferret. Commun. dum ferret.

Canis. etc. Cum canis nataret per flumen, carnem in ore ferens.

Lympharum in speculo. Aqua, unda, communiter de aquis intelligitur, sed Lympha pelucidam aquam notat, in qua velut in speculo resilit imago.

Simulacrum proprie eine ähnliche Vorstellung, oder das was eine Ähnlichkeit mit einer Sache hat. Cic. off. I, 15: *Si sunt simulacra virtutis.* Hic imago est, ac pene effigies. Sic etiam Virgil. Aen. 2, 517. Ouid. met. 3, 668.

Ab alio cane. Eripere voluit illi alii. Not. Ellipsin alius enim casus subaudiendus est, quam qui praecessit. Vt supra: *Illi impudenti pennas eripiunt*

auti, fugantque vestris. Scil. auem, non auti, quod praecessit. Scheff.

Decepta audivitas. Eleganter continuo substantivum pro adiectivo ponitur, pro *deceptus est audivus*. Vid. Heinecc. fundam. stil. cult. p. I. 22, & p. 385. introduct. mea ad Gram. ling. lat.

Demisit i. e. misit de ore. (non igitur *dimisit* vt vult Bentl.) Sic Virgil. l. 6: *demisit lacrymas.* et l. 4 Georg. *Sacrum iugulis demitte cruorem.*

Adeo. Iungenda non est elegantissima haec particula cum verbo *petebat*; Sed cum *nec* vt Virgil. 4. Aen. *Nec me adeo fallit.* *Nec adeo* vtrumque iacturam exprimit, 1) praedae, quam ore demisit, 2) et illam, quam alii eripere voluit.

FABVLA III.

Ord. V.

Vacca et Capella; Ovis et Leo.

*Numquam est fidelis cum potente societas.**Testatur hæc fabella propositum meum.*

Vacca, et Capella, et patiens ovis iniuriæ

Socii fuere cum leone in saltibus.

Hi quum cepissent ceruum vultu corporis,

Sic est locutus, partibus factis leo :

Ego primam tollo, nominor quia leo :

Secun-

Numquam est fidelis. Simil. Eucio apud Plaut. act. 3 sc. 4: *Dii immortales! facinus audax incipit, qui cum opulento pauper homine coepit habere negotium.*

Propositum meum. i. e. Propositionem, praemissam sententiam. *Propositum proprie* das Vorhaben, das Hauptwerk, womit man vornehmlich zu thun hat. *Propositio der Vortrag.*

Patiens iniuriæ. Optime praemittitur ovis patientia tum vt male inita Societas cum leone, tum vt leonis iniquitas efficacius exprimi posset.

Socii fuere. Societas hæc

figitur more venatorum, qui ad feras capiendas societatem pacto etiam de præda diuidentia inito contrahebant. Ita Claudian. I de laud. Stilich. 34. *Si quando sociis tecum venatibus ibat.* Talis sociorum venatio apud Arrian. de venat. c. 20, et illa omnibus decantata Meleagri venatio. *Burm.*

Sic -- Leo. Leo contra leges societatis iudicem agens sic partes dissecti cerui distribuit -- Sed sibi omnes quadruplici titulo adiudicans.

Ego primam tollo partem diuisi corporis.

Quia

*Secundam, quia sum fortis, tribuetis mihi:
Tum, quia plus valeo, me sequetur tertia:
Malo afficietur, si quis quartam tetigerit.
Sic totam praedam sola improbitas abstulit.*

Quia, Marquardus Gudius post nominor inferendum putat Rex. Certe quia vltima syllaba producta esset contra vulgarem consuetudinem.

Secundam partem. Non addit tollo, ne iniuste, et aperte rapere videretur. Tribuetis mihi, ait, quasi sponte, quia fortis et fortior sum, quam vos.

Fortis sum, duplici sensu: fortis, i. e. robustus corpore. Fortis animo, quo sensu fortis opponitur timido.

Plus valeo nempe viribus, quibus vos comprehendere et dilacerare pro libitu possem. Non igitur tollo tertiam partem, vt primam; sed ea per se, et quasi iure quodam mea est, et me sequitur, quia potentior sum. Curt. l. 5 c. 1. Omnia sequi armatos.

Malo afficietur, si quis. Huc-

usque velut quodam iustitiae colore rapinam tegit, sed iam minis agit: vae illi, qui quartam vel tetigerit, et eam mihi praeripere vel cogitarit. Animaduerte miram dictionem varietatem et elegantiam. Pro eo, vt diceret: primam tollo, secundam tollo &c. Affici malo, seu damno dicitur. Sicut affici calamitate, morte, ignominia, exilio.

Sic. Cum tres priores causae, quas leo adducere praefertur, re vera sint ineptae, iniustae, imaginariae, quarta denique violentiam prodit, argumentumque non a iure sed a vi et potentia sumtum affert Burm.

Sola improbitas. Vt mox supra fab. 3. decepta audivitas, quae locutio familiarissima Phaedra est,

FABVLA V.

Ord. VI.

Ranae ad Solem.

Vicini furis celebres vidit nuptias
 Aesopus, et continuo narrare incipit.
 Vxorem quondam Solem velle ducere
 Clamorem ranae sustulere ad fidera.
 Convicio permotus quaerit Iupiter
 Causam querelae. Quaedam tum stagni incola,
 Nunc, inquit, omnes unus exurit lacus,
 Cogitque miseras arida sede emori;
 Quidnam futurum est, si creavit liberos?

Vicini furis. Sensus est: Aesopus vidit celebres nuptias vicini sui, qui fur erat.

Continuo eleganter pro *stazim*, alsbald, ohne Verzug. Terent. Heaut. 3, 1. *Continuo hic adero.* Vel pro *subito*, Terent. Eun. 3, 2. *Hos prius introducam, postea continuo exuo.*

Convicio nempe clamoris. Convicium idem velut *convosium* das Zusammenschreyen; das ungestümme Zusammenschreyen. Ovid. Met. 5, 676. *Nemorum convicia, picae.* Idem de ranis 6, 378: *dilatant patulos convicia vinctus.*

Quaedam ranarum. Eleganter *Stagni incola* dicitur, ut *ciues incolae urbium*. Plin. l. 8 v. 57. *Mures domuum incolas* vocat. Idem de arboribus ait l. 12, c. 3, *Peregrinas arbores incolarum numero esse coepisse.*

Unus i. e. Solus. Sic etiam Virgil. Aen. 716. *Aeneas omnibus unus narrabat.* Plura exempla vide apud Burmann.

Exurit, plus dicit, quam vrit. *Exurit*, ut nihil supersit. Virg. 3. Georg. *exusta palus.*

Arida sede. Propter aridam, et aqua carentem sedem. *Palus* eleganter *sedes* dicitur, ut mox supra: *contentus nostris si fuisses sedibus*

Emori austereben. ut ne vna quidem rana supersit.

Si creavit liberos, i. e. plures Soles. *Create* Matribus parere est. Sic flor. 1, 6. *Matre serva creatum.* Liu. l. 1. c. 3. *Is Aeneam Sylvium creat.*

Quidnam futurum solennis formula est de praesagiente et timente futura. Applic. Quid igitur si fur pater plures filios fures forte creabit?

FABVLA VI.

Ord. VII.

Vulpis ad Personam Tragicam.

Personam tragicam forte vulpis viderat :

O quanta species, inquit, cerebrum non habet !

Hoc illis dictum est, quibus honorem et gloriam fortuna tribuit, sensum communem abstulit.

Personam tragicam i. e. laruatam. Sed laruae olim non faciem, vt hodie fere, sed et caput fere omne sed vacuum referebant. Hinc patet hoc, quia cerebrum quaerebat vulpis. Addison didicisse se ex antiquis in Italia laruis inspectis docet in itinerario suo, qui laruas instar cassidis totum caput texisse refert ; et inde se hunc Phaedri locum demum recte intellexisse profitetur. *Burm.*

Vulpis. Omnino ita legendum, non *vulpes*. Id quod saepe mutatum est a librariis imperitis apud auctores. Vid. *Burm.*

Species. Das äußerliche Ansehen, oder Aussehen. *Quanta* refertur ad externam maiestatem. Nam augustam et venerabilem intelligit speciem, quam vt rebus aliis, sic ore

vultuque exprimebant in tragædiis, in quibus Reges, alique viri magni ab actoribus inducebantur. *Scheff.*

Illis. Supra : propter illos i. e. in illorum vsum. *Scheff.* Hanc fabulam spectare puto, ait *Burm.* principes in aula viros tam ciuilibus, quam militaribus honoribus ab Imperatore ornatos. Illos *honor* ; hos *gloria* respicit. *Phaedrus*, vt in plurimis, hic tangit sui seculi illustres amicos Imperatoris. Vid. fabulam mox sequentem.

Sensum communem, intellectum, qualem communiter de rebus homines habere solent, quo, qui destituti sunt, stupidi vocantur. *Der allgemeine, gesunde Menschenverstand*, qui communis est omnibus sana ratione praeditis hominibus.

FABVLA VII.

Ord. VIII.

Lupus et Gruis.

*Qui pretium meriti ab improbis desiderat,
Bis peccat: primum, quoniam indignos adiuvat;
Impune abire deinde quia iam non potest.
Os deuoratum fauce cum haereret lupi,
Magno dolore victus, coepit singulos
Illicere pretio, vt illud extraherent malum.*

Tan-

Pretium meriti, i. e. mercedem beneficii praestiti. *Meritum* hic beneficium et gratam operam denotat. Plus autem quam officium valet, vt ostendit Manut. ad Cicer. I ad fam. ep. I. Sic officii pretium vt rei leuioris Ouid. I. Ae. a. II5 dixit. *Burm.*

Primum deinde elegantius quam primo, secundo.

Quoniam indignos adiuvat, quod qui facit, vitia, sceleraque illorum promouet, Ennius apud Cicer. de off. 2. *Benefacta male locata, malefacta arbitror.*

Impune abire, Secundum peccatum, vel si mauis error est, quia se periculo exponit; improbi enim pro gratia damnum referunt, et (vt Hoc. ad Daem.) non minus eos, qui bene de ipsis merentur, quam,

qui eis nocent, laedunt. *Impune* i. e. Sine damno, sine detrimento.

Jam lectissima particula vim habet singularem, quasi diceret: *statim inde* in periculum incidit.

Os deuoratum. Mira expressio in singulis vocibus est. *Deuoratum* a voracitate (*Gefräßigkeit*). *Haereret* et dolorem et praesentiam periculi exprimit. Dolorem quidem adeo magnum, vt ferre non posset, et vehementia doloris vinceretur lupus, ac non rogaret modo, sed pretio etiam ac praemio oblato allicere conaretur, vt illud os deuoratum, quo eleganter neglecto illud malum ponit, effectum pro causa, malum profecto propter incommoda, et magnum dolorem.

Per-

Tandem persuasa est iureiurando gruis,
Gulaeque credens colli longitudinem,
Periculosam fecit medicinam lupo.
Pro quo cum pactum flagitaret praemium:
*Ingrata es, inquit, ore quae nostro caput
Incolume abstuleris, et mercedem postulas.*

Persuasa, noluit igitur, et persuaderi debuit, multis verbis persuaderi, ait enim: *tandem persuasa*, nec verbis persuasa, sed *iureiurando*. En pictam Gruis prudentiam, quae non tam facile lupo praemium pollicenti credidit, cuius naturam nouerat.

Gruis pro Grus antiquo more.

Credens, eleganter. *Credere* hic committere anvertrauen, weil man dem etwas anvertraut, auf dessen Wort, und Versicherung man glaubt. Virg. 9. Aen. *Turni se credidit armis*. Non latebat Gruem periculum, cui se exponeret, sed credidit iuriurando.

Colli longitudinem elegantissime pro: *longum collum*. In longitudine colli enim maxime posita erat medicina, qua extrahi os deuoratum

debuit vel in intimo collo latens. Sic Cicer. in Verrem. *Noctis longitudinem consumebat stupris*. Scheff.

Periculosam, nempe respectu Gruis.

Inquit lupo.

Ore nostro, pro ex vel ab ore, cui immiseras. Omisssa praepositio verbo *abstuleris* inest, ut saepius apud celeberr. Script.

Caput, supra collum dixit. Sed innuit lupo, non collum modo, sed ipsum caput, quo vita fere notatur, ipsam vitam in periculo fuisse.

Mercedem postulas. Mallent alii legere: *postules*? Sed nihil mutandum, nisi forte signum interrogationis addi deberet. Quasi diceret lupo: Impune retraxisti longum collum, non satis hoc mercedis est?

FABVLA VIII.

Ord. VIII.

Passer et Lepus.

*Sibi non cauere, et aliis consilium dare,
Stultum esse, paucis ostendamus versibus.
Oppressum ab aquila, fletus edentem graves,
Leporem obiurgabat passer: Vbi pernicitas
Nota, inquit, illa est? quid ita cessarunt pedes?
Dum loquitur, ipsum accipiter nec opinum rapit,*

Quae-

Non cauere. Proprium hoc verbum de eo est, qui aliis cauet, sibi non cauet; alios consilio instruit, sibi deest. Burmannus recte ex iuris romani proprietate hoc verbum iurisconsultis familiare explicari ait.

Oppressum: Elegantissime hoc verbo et celeritatem raptoris aquilae, et vim mali improuisam exprimit, quo lepus humi pressus tenebatur, mox deuorandus.

Fletus edentem. Deest coniunctio *et*, sed neminem moretur; quod saepissime in optimis auctoribus inuenias.

Vbi pernicitas. Elegantissimus in exprobrationibus et irrisiionibus huius particulae usus est. Tacit. Annal. 15, 62: *ubi praecepta sapientiae? Vbi*

per tot annos meditata ratio aduersum imminentia. Vid. plur. apud Heins. ad Ouid. et Freinsh. ad Tacit. *Burm.*

Quid ita cessarunt. Cessare non hic pigritiam notat. Sed: cur officium suum strenue currendo, et te exitio eripiendo non fecerunt? Nam significat etiam *languide* aliquid facere, ut docuit Vauass. Virg. Aen. 6, 51: *Cessas in vota, precesque Tros, ait, Aenea.* i. e. languide agis. Posset etiam explicari: desisti a currendo, quieuiisti. *Burm.*

Dum loquitur. En mutatam actionis scenam, sed subitam, nec facile praeuisam, id quod in fabulis mire delectat legentem. *Loquentem*, obiurgantem rapit accipiter -- ipsum.

Nec

Questuque vano clamitantem interficit.

Lepus semianimus, mortis in solatio:

Qui modo securus nostra irridebat mala,

Simili querela fata deploras tua.

Nec opinum: nec i. e. non, spem, in contumeliam. etc.
nihil tale opinantem.

Questu vano, i. e. nihil profuturo, clamitantem plus quam clamantem; notat enim sehr schreyen, immer schreyen, fort schreyen, Liu. 3, 48: Sequentes clamitant matronae. Interficit nulla interiecta mora, id quod tempore praesenti expressum quasi ob oculos spectandum exhibet tragica profecto fabulae scena!

Semianimus, pro semianimis, imitatione Ennii. Scheff.

Mortis in solatio subintellige dixit. Varie interpretes hunc locum corrigunt: in solatium mortis, sic uti dicimus: in

Sed Gronovius ad Schefferum: Non patior hoc corrigi, ait. Est enim: Lepus accepto in media morte solatio mortis, vel quum ei adhuc semiuiuo hoc solatium et leuamentum sui mali offerretur (nempe quod derisorem suum videbat ante oculos interfici) dixit: qui modo. &c.

Deploras plus iterum dicit, quam ploras. Confer fletus edentem graves, et questu vano clamitantem. Barthius mallet: deploras, ut sit imprecatio amara, sicut Cl. Axenius cum Scheff. notauit, sed perperam haec, nec quidquam immutandum.

FABULA VIII.

Ord. X.

Lupus et Vulpis Iudice Simio.

*Quicumque turpi fraude semel innotuit ,
 Etiam si verum dicit , amittit fidem.
 Hoc attestatur brevis Aesopi fabula.*
 Lupus arguebat vulpem furti crimine :
 Negabat illa , se esse culpae proximam.
 Tunc Iudex inter illos sedit simius.
 Vterque causam cum perorassent suam ,
 Dixisse fertur simius sententiam :
*Tu non videris perdidisse , quod petis ;
 Te credo surripuisse , quod pulchre negas.*

Quicumque. Mendaci nempe ne verum quidem dicenti creditur.

Turpi fraude pro : propter turpem fraudem. Similes locos Vid. apud Caesar. Ouid. Plin. teste Burmanno , quem , si vis , consule.

Culpae proximam. Obnoxiam Heinſius. Sed defendi potest communis lectio ipſo Cicerone auctore , qui ſaepe affinem culpae dixit. Vid. Burm. h. l.

Sedit , proprie de iudice , vt obſervat Ritterhuſ. Innuit autem maiestatem et quieti animi nullis perturbationibus obnoxii tranquillitatem , quod

non incommode Praſchius innotuit apud Scheffer. Propert. 4. El. aut ſi quis poſita iudex ſedit Aeneas urna.

Cum perorassent. Proprie , cum finem orationis feciſſent adductis pro ſe cauſae meritis. Vnde peroratio vltima pars orationis dicitur.

Dixiſſe ſententiam , ſolenniter pronunciaſſe.

Tu , Lupe.

Te , Vulpis.

Pulchre , ſpecioſe ; callide ſcite. Sic apud Cicer. *Is pulchre aſſueverat.* etc. Scheff.

FABVLA X.

Ord. XIII.

Vulpis et Coruus.

*Qui se laudari gaudent verbis subdolis,
Serge dant poenas turpes poenitentiae.*

Quum de fenestra coruus raptum caseum
Comesse vellet, celsa residens arbore :

Hunc vidit vulpis, deinde sic coepit loqui :

O qui tuarum, corue, pennarum est nitor !

Quantum decoris corpore et vultu geris !

Si

Qui se. Ita lego cum Burmann. Pithoeus, Meursius, alii ediderunt: *qui -- gaudet -- fere dat poenas turpi poenitentia.*

Verbis subdolis, dolo formatis, non igitur veris, sed ad voluntatem audientis compositis. Plaut. in capt. 3. sc. 3. *subdola mendacia* vocat. Scheff.

Turpes ob turpitudinem et dedecus ex eis, quia fere qui sic puniuntur, simul risui aliorum sunt expositi. Scheff.

De fenestra. Heinsius de *Canistro*: in canistris enim panis, edulia, et coenarum etiam reliquiae reponabantur. Sed fenestram de omni apertura, quae

in parietibus est, sumi, satis est notum, etiam de ea domus propolae pariete apertura, in qua cibi venales vel proponebantur, vel pendebant. Nec satis constat hic agi de reliquiis coenae. Burman.

Residens, a volatu recens in arbore sedens. Virgil. 5. Aen. *Siccaque in rupe resedit.*

O qui -- nitor. Vox subdole blandientis, et admirationem fingentis. O qualis, quam admirabilis est splendor pennarum tuarum?

Geris, latinissime pro *habes*. Virg. 1. Aen. 319. : *Virginis os, habitumque gerens.*

Si vocem haberes, nulla prior ales foret.
At ille stultus, dum vult vocem ostendere,
Emit ore caseum: quem celeriter
Dolosa vulpis auidis rapuit dentibus.
Tum demum ingemuit corui deceptus stupor.
Hac re probatur, quantum ingenium valet:
Virtute et semper praeualet sapientia.

Prior subintell. *te. Prior*, i. e. potior, praestantior, quod iam non pulchritudine modo, sed et voce supra alias aues emineret. Virgil. 9. Aen. *Hic pietate prior.*

Ille stultus. Varia hic tentant viri docti, quibus displicet *stultus*, sed Burmanno locum suum tueri posse videtur, cum mox corui *stupor* respondeat.

Emit. *Emittere*, *amittere*, *omittere* verba cognata videri possent. *Emittere* tamen usurpari videmus, ubi volentes, et consciis facti nostri aliquid aut e manu, aut ex ore emittimus. *Burm.* fere vt supra de cane: *ore demisit cibum.* Scheff.

Tum demum. Eleganter no-

tat iudicii tarditatem Terent. Heaut. II. sc. 3. *Vah! nunc demum intelligo.*

Stupor. Vide quae supra de his substantiuis diximus. *Stupor* ad animum refertur, et dicitur de eo, qui vel illa non intelligit, quae ab omnibus intelliguntur. Scheff.

Hac re probatur. Heinsius, Bentleius, alique hos duos versus eiiciendos putant. Saepius initio fabulae, raro post narratam fabulam; numquam vero utroque loco Phaedrus similem doctrinam ponit. Nec ipsi Burmanno hi versus placent, quamuis retinendos velit.

FABVLA XI.

Ord. XIII.

Ex Sutore Medicus.

Malus cum sutor, inopia deperditus,
Medicinam ignoto facere coepisset loco,
Et venditaret falso antidotum nomine:
Verbosis acquisiuit sibi famam strophis.
Hic quum iaceret, morbo confectus graui,
Rex vrbis, eius experiendi gratia,
Scyphum poposcit: fusa dein simulans aqua
Antidoto miscere illius se toxicum,

B 2

Hoc

Malus i. e. artis suae imperitus. Sic. Cicer. 4. ad famil. 5: *malus medicus*. Suet. in Ner.: *malus citharoedus*. Cicer. de nat. Deor. *malus Poeta*. *Burm.*

Deperditus eleganter de eo, cuius facultates omnes sic exhaustae sunt, vt iam sutor esse diutius, nec artem suam exercere posset. Cin verdorbnner Mann. Coniunctio omissa est, vt supra: *Oppressum ab aquila, fletus edentem graves*.

Ignoto, i. e. peregrino, vbi nemo eum nouerat.

Facere medicinam, hic est artem eam exercere. Ita Plaut. in Aul. A. 4. sc. 3.: *facere artem ludicram*. Cicer. in Verr. *facere mercaturam*. *Scheff.*

Falso antidotum nomine pro

falsi nominis antidotum. h. e. quod falsum nomen haberet, et re vera non esset antidotum. *Burm.*

Verbosis strophis. Strophae proprie sunt laquei decipiendis feris. *Verbosas* igitur *strophas* eleganter vocat composita in elegantem speciem multorum verborum veluti decipula. Cicer. in Caecin. *laqueos verborum* appellat. *Scheff.*

Hic eleganter pro *tunc*, eo tempore.

Rex vrbis eius, in qua nempe sutor medicinam exercebat.

Fusa dein. Rex, quum aquam tantum in illum scyphum infunderet, simulabat, ac si toxicum i. e. venenum cum sutoris antidoto misceret.

Ti-

Hoc bibere iussit ipsum, posito praemio.
 Timore mortis ille tum confessus est,
 Non artis vlla medicae se prudentia,
 Verum stupore vulgi, factum nobilem.
 Rex, aduocata concione haec edidit:
Quantae putatis esse vos dementiae,
Qui capita vestra non dubitatis credere,
Cui calceandos nemo commisit pedes?
Hoc pertinere ad illos vere dixerim,
Quorum stultitia quaestus impudentiae est.

Timore mortis, quem Sutor sibi imminere credebatur, si toxicum, ut credebatur, schypho infusum biberet.

Prudentia, scientia, peritia. Sic Cicer. *prudentiam litterarum*; Ouid. *prudentiam operum*. Scheff.

Factum nobilem, i. e. celebrem, fama clarum. Curt. *Erat inter nobiles medicos secutus Philippus*.

Aduocata concione. Et haec propria locutio de congregata populi multitudine. Cic. Livius.

Haec edidit. Raro inuenies pro *dixit*; nisi sub *haec* velis subintelligere: *has voces* edidit. Alii legunt: *addidit*: quia procul dubio prius ipsum futorem coegit publice confiteri, quae priuatim Regi erat confessus, vel ipse ea concioni exposuit. Nec Phaedrus solet omnia ex-

sequi, ut saepius et hoc praecipue loco monuit Burmannus.

Capita vestra, i. e. vitam. quo sensu saepius Cicero, alii-que, quod in capite animam residere, ipsumque cerebrum praecipue sedem animae crederent. Confer Antithes. *Caput - pedes*.

Credere - comittere idem notant: anvertrauen. quo sensu supra gruis colli sui longitudinem lupo credidit.

Quorum stultitia. Stultitia hic casus secundum grammaticam meam quintus, seu ablativus est, ut sensus sit. *Ex quorum stultitia* vel, propter *quorum stultitiam* est quaestus impudentibus, i. e. impudentes lucrantur, ac quaestum exercent. Burm. Consentit Heins. Scheff.

FABULA XII.

Ord. XV.

Afinus ad Senem Pastorem.

*In principatu commutando civium
Nil praeter domini nomen mutant pauperes.
Id esse verum, parva haec fabella indicat.
Asellum in prato timidus pascebat senex.
Is, hostium clamore subito territùs,
Suadebat asino fugere, ne possent capi.
At ille lentus: quæso, num binas mihi
Clitellas impositurum victorem putas?
Senex negavit. Ergo quid refert mea,
Cui serviam? Clitellas dum portem meas.*

Principatu. Generatim sic appellat quoduis imperium. Scheff.

Praeter Domini nomen. Ita Bongarsius, Burmann, Scheffer. Alii legunt: *mores*; Heinfius: *Sortem*. Sed melius retinetur: *nomen*.

Pauperes. Intelligit eos, qui quacumque ex causa subesse aliis coguntur. Scheff.

Timidus recte propter ea, quae sequuntur de consilio fugae Asino dato. Male ergo Merfius *tumidus* posuit. Scheff.

Ne possent capi, ambo asinus et pastor.

At ille lentus pro more suo; lentus enim natura his adhortationibus nihil celerius it, immo nec verboribus saepe cogi potest, ut citius eat: Quid. *Aspice, ut auritus miserandae sortis asellus assiduo domitus verbere lentus eat.* Burm. *At ille lentus* subintell. quaerit respondendo.

Clitellas, instrumenta lignea, in quibus colligatae sarcinae imponuntur asinis vel equis. Vid. Scheff. de re vehiculari, L. 2, c. 2.

FABULA XIII.

Ord. XVII.

Ovis, Canis et Lupus.

Solent mendaces luere poenas malefici.

Calumniator ab oue cum peteret canis,

Quem commodasse panem se contenderet:

Lupus, citatus testis, non unum modo

Deberi dixit, verum affirmavit, decem.

Ovis damnata falso testimonio,

Quod non debebat, soluit. Post paucos dies

Bidens iacentem in fovea prospexit lupum:

Haec, inquit, merces fraudis a superis datur.

Malefici pro maleficii. Duplex I Saepius in vnum, sed figura maiorem saepius contractum legimus. v. g. *Dis manibus*; *Sulpici* I; *Mancip* I, loco *Dis manibus*, *Sulpicii*, *mancipii*.

Calumniator. Sensus: quum canis calumniator ab oue panem repeteret, quem mutuo ei dedisse se dicebat. *Calumniator* sensu adiectiui, pro *canis*, qui *calumniatur*.

Contenderet, i. e. crebro et constanter affirmaret. Nep. in Epamin. c. 8.: *Sua opera factum contenderent, ut legi non obedirent*. Scheff.

Citatus testis. Proprium hac in re esse verbum *citari* docet Gronov. cum Burm.

Lupus dixit obsequioso in fa-

uorem canis mendacio. Vna ex parte animum canis inimici sui lucrari voluit. Altera ex parte natura lupi ouibus insensu veritatem dicere prohibuit. Aut forte ouem, si furti condemnata fuisset, praedam sibi futuram esse sperabat.

Prospexit. Elegantissime, et ut conuenit timido animali quod procul videt lupum in fovea (iacentem quidem, sed nondum mortuum) non audent tamen prope accedere, sed *prospiciens* i. e. procul spectans loquitur. Ita *mortem prospicere*, quasi illa procul abesset, dixit Seneca ep. I. Schefferus notat de hoc verbo *prospicere*, quasi ex edito in inferiora oculos vergere; nam iacebat in fovea lupus, et ideo altior stabat Ovis. *Burm.*

FABVLA XIII.

Ord. XXI.

Leo Senex, Aper, Taurus et Asinus.

*Quicumque amisit dignitatem pristinam,
Ignavis etiam iocus est in casu graui.*

Defectus annis, et desertus viribus
Leo cum iaceret, spiritum extremum trahens,
Aper fulmineis ad eum venit dentibus,
Et vindicauit ictu veterem iniuriam.
Infestis taurus mox confodit cornibus

B 4

Ho-

Ignavis. Ignauus pro innauus, ingnauus opponitur forti, animoso. Feig, zaghaft, der kein Lebhaftigkeit, keinen Muth hat.

Iocus hic ein spaßhaftes Gespött, ein Scherz mit Verachtung.

Leo. Mira picturae huius expressio ac elegantia est. Leo animal cetera superbum, forte, animosum -- sed nunc defectus annis -- desertus viribus -- iacens -- ultimum pene anhelitum trahens -- trahens non fine difficultate vt solent morituri, qui vltimos viuendi conatus adhibent, - mouere ad misericordiam debuit. Sed aper -- veteris iniuriae memor - (optime fingitur illata olim iniuria) fulmineis dentibus (proprie de

apro propter candorem inter nigras setas, vt Virgil. *fulmineum ens* vocat propter candorem, splendoremque) ictu -- (non morfu) vt solent apri -- ictu certe repentino; nam mox venerat -- veterem iniuriam vindicauit.

Taurus mox, exempli apri inductus, et forte alterius iniuriae memor *mox* i. e. absque mora vt solent in rabiem acti, ac vindictam spirantes leonem non laedit, sed -- *confodit*, -- *Infestis cornibus* poetice i. e. ipse nempe *infestus* auffäßig, gefährig, feindlich. quo sensu vell. 2, 68 *infestum* Pompeio, et Caesar de b. g. 6, 8.: *infestis signis ad se ire viderunt*. Vnde mox eleganter sequitur. *Hostile corpus.*

Hostile corpus. Asinus, vt vidit, ferum
Impune laedi, calcibus frontem exterit.

At ille exspirans : *Fortes indigne tuli*

Mihi insultare ; te, naturae dedecus !

Quod ferre certe cogor, bis videor mori.

Ferum, i. e. Leonem. *Ferus* saepius substantiue ponitur vt lib. 4, 3. 3. fabula de equo et apro : *Sonipes iratus fero auxilium petiit hominis.*

Impune ; nec enim leo viribus desertus, annis fractus, morti proximus vllam protinus iniuriam vindicare iam poterat.

Calcibus frontem exterit, i. e. comminuit, terendo et calcitrando confringit, *Scheff.* More pugnandi asinino.

At ille. Leo.

Indigne tuli. Non quidem sine indignatione tuli, sed minus aegre, quam te mihi insultantem. *Insultare* de iis dicitur, qui iniuriam per ludi-

brium et contemptum inferunt, et dolentibus cum gaudio dolorem addunt, id quod maximae improbitatis est. Sic Ouid. trist. 5, 8. 5. : *Casibus insultas improbe nostris.*

Te naturae dedecus. Locus elegantissimus. Quasi natura in formando asino non laudem meruisset, sed dedecus. Et quasi genus asinorum reliquis animalium generibus dedecori esset, quo fere modo proles aut deformes, aut moribus infames, aut desides et inutiles *dedecus familiae* sunt.

Bis videor mori. Vfitata locutio pro : magnum dolorem et acerbicatem ex indigna morte sentire. *Burm.*

FABULA XV.

Ord. XXII.

Mustela et Homo.

Mustela ab homine prensa cum instantem necem
 Effugere vellet: *quaeso, parce, inquit, mihi,
 Quae tibi molestis muribus purgo domum.*
 Respondit ille: *faceres si causa mea,
 Gratum esset, et dedissem veniam supplici.*
*Nunc quia laboras, ut fruaris reliquis,
 Quas sunt rosuri, simul et ipsos deuores,
 Noli imputare vanum beneficium mihi.*

B 5

At-

Tibi molestis muribus purgo. Dubitat Schefferus an *tibi ad molestis*; an ad *purgo* referendum sit. Scheffero placet prius: *muribus tibi molestis*. Burmannus mavult posterius: *tibi purgo*, quia eleganter *tibi*, et *mihi*, ac ornandae orationis causa adiaci solent, et familiaris Terentio, Plautoque admodum illa elegantia est. *tibi purgo* observante Servio ad Virgil. illud etiam notat, quod in commodum ac utilitatem alterius fit.

Mea causa elegantior et veteribus magis usitata locutio est, quam *mei causa*. Terent. Heaut. act. 5, 5. *Syro ignoscas volo, quae mea causa fecit.* Ouid. item 20. ep. *Ne videar causa falsa monere mea.* Burm.

Quia laboras. Laborare hic est quoquo modo negotiosum es-

se. Cic. Tuscul. 9: *Laboro, ut assentiar Epicuro.* Et ipse Phaedr. l. 3, fab. 12. *Hoc unum est, cur laborem validius; integritatis testes quia desunt mihi.* Scheff.

Reliquis Coenarum, qualia decidunt ex pane, aliisque cibis in terram, muribusque cedunt. Scheff.

Rosuri. Apte cuncta Phaedr.; *rodere* enim murum est, cum manducant; *deuorare* mustellarum, cum praedae inhiantes arreptum murem saepe etiam repugnantem vorant. *Simul et eleganter* pro non solum sed etiam, et simul, cibis et muribus insidias struens.

Noli mihi imputare. Aufrechnen, zurechnen. Bring bey mir nicht als ein Verdienst vor, was keines ist; was mir zu Liebe, oder zum Dienste nicht geschieht. Vanum

Atque ita locutus, improbam leto dedit.
 Hoc in se dictum debent illi agnoscere,
 Quorum priuata seruit utilitas sibi,
 Et meritum inane iactant imprudentibus.

Vanum beneficium. Hinter dem nichts ist; das nicht hilft, eitel. Sic Virgil. Vanus honor, eine Ehre, die den Todten nichts nützt. Sic etiam vanus metus, eine Furcht ohne Grund.

Improbam. Improbis hic opponitur bono: nichtswürdig, böse.

Leto dedit. Locutio Poetis fa-

miliaris. Ouid. Phyllida Demophoen. leto dedit.

In se. Contra se.

Quorum etc. Substantiue more Phaedr. sensus: qui propriae tantum, et suae utilitati seruiunt. *Priuata* utilitas opponitur hic *utilitati aliorum*, et vel *unius alterius*.

FABVLA XVI.

Ord. XXIII.

Canis Fidelis.

Repente liberalis stultis gratus est ;

Verum peritis irritos tendit dolos.

Nocturnus cum fur panem misisset cani,

Obiecto , tentans , an cibo posset capi

Heus , si , inquit , linguam vis meam praeccludere,

Ne latrem pro re Domini , multum falleris.

Namque ista subita me iubet benignitas

Vigilare , facias ne mea culpa lucrum.

Repente. Ex improviso, praeter spem, praeter consuetudinem liberalis. Scheff.

Tendit dolos. Tendere verbum est venaticum ; feris enim retia dicuntur tendi. Sed et Salust. in Catil. *tendere infidias* dixit. Scheff. *Dolos irritos.* vergeblich, woraus nichts wird. Ouid. Met. I. 273 : irritus labor. Liu. I, 10 : Nec irritam conditoris vocem esse, nicht unerfüllt.

Nocturnus fur , i. e. noctu furari solitus. Vt sic vocatur a Ictis, et distinguitur a diurno fure. Vid. Cic. pro Milon. Scheff.

Misisset , proprie obieciisset. Singeworfen , vorgeworfen. Mox sequitur : obiecto cibo.

Capi , in partes trahi : ob et sich nicht abschmieren ließ.

Inquit Canis.

Linguam praeccludere. Das Maul stopfen.

Subita benignitas , liberalitas. Confer ex v. I. *Repente liberalis.*

Vigilare , et latrare pro re Domini custodienda officii mei est. Huic muneri meo vt faciam satis, suspecta tua liberalitas non me a meo auocabit officio. Quin hodie, hodieque magis vigilabo, ne commodum et lucrum ex mea culpa seras. *Facere lucrum* latinissime, pro lucrari.

FABVLA XVII.

Ord. XXVII.

Canis, Thesaurus et Vulturius.

*Haec res auaris esse conueniens potest ,
 Et qui humiles nati dici locupletes student.
 Humana effodiens ossa , thesaurum canis
 Inuenit, et violarat quia manes Deos,
 Iniecta est illi diuitiarum cupiditas,
 Poenas vt sanctae religioni penderet,
 Itaque aurum dum custodit , oblitus cibi
 Fame est consumtus. Quem stans vulturius super*

Fer-

Haec res. Res hic est ipsa fabulae materia , aut exemplum, aut argumentum. Burm. Scheff. Alii hos duos versus eiiciunt,

*Esse conueniens potest. i. e. conuenit auaris. Nec quemquam offendat haec lectio; nam et Ouid. I. trist. I. Non est conueniens luctibus ille color, pro: non conuenit luctui. Dictum vero auaris conueniens pro in auaros, vt Terentius, Cicero, Ne-
 pos aliique loqui amant. Burm.*

Humiles, opponuntur hic locupletibus, i. e. nati in humili et tenui fortuna; pauperes. Scheff.

Effodiens ossa Cibi scilicet gratia. Scheff.

Manes Deos, qui mortuorum animis praeerant. Quos vt violare, sic etiam sibi propitios per preces efficere poterant. Sic Turuus apud Virgilium l. 12, Aen.: Vos o mihi, Manes, Este boni. Walch.

Iniecta poenae loco, vt mox sequitur.

Religioni. Religionem vocat grandius religiosam rem. Scheff.

Vulturius. Vultur.

Stans

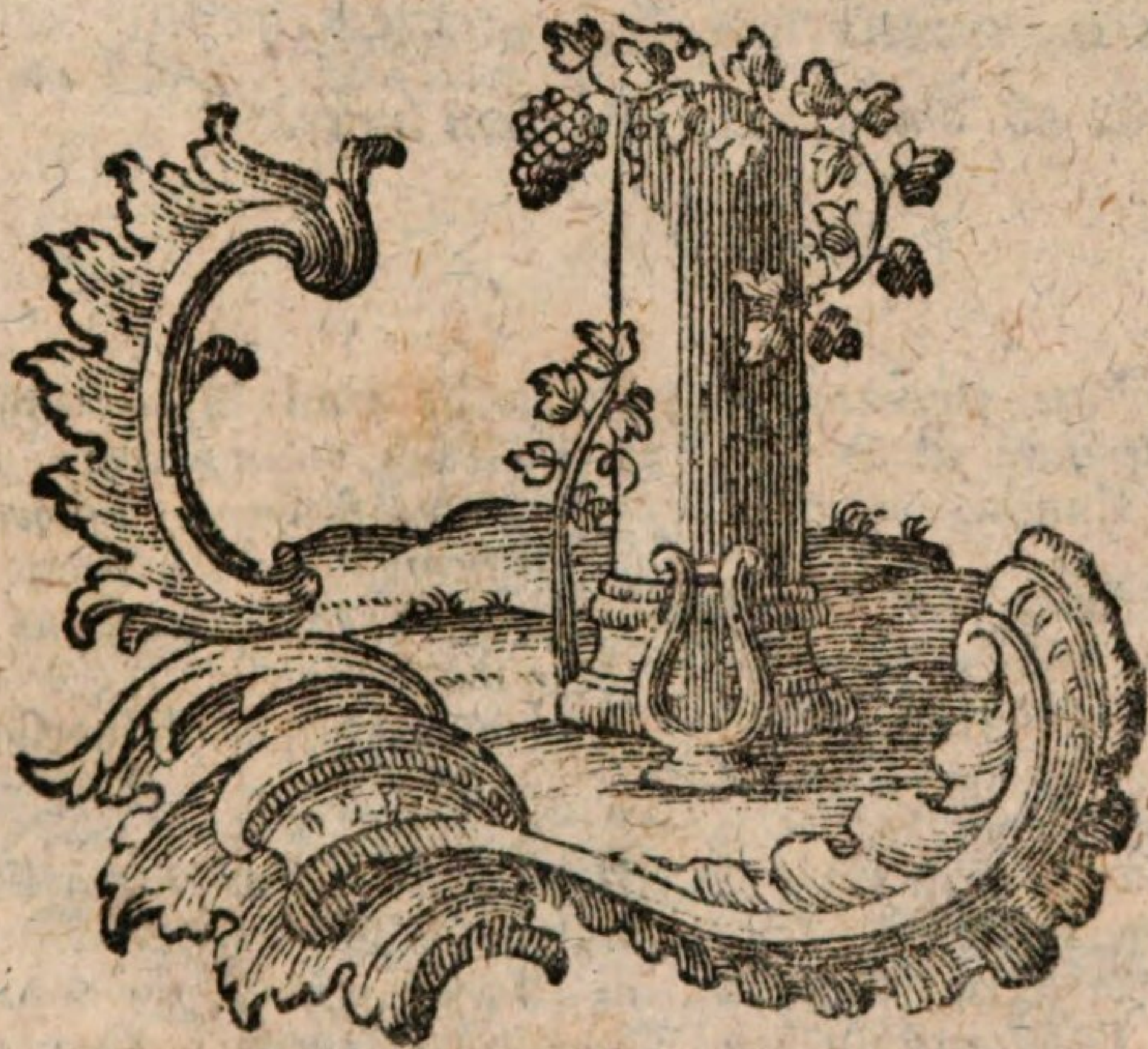
Fertur locutus : *O canis , merito iaces ,
Qui concupisti subito regales opes ,
Triuio conceptus , et educatus stercore ,*

Stans super. Stans super eum | rectius omittitur praepositio ;
canem , seu collocans se super | quia non tantum in sordibus
cadauer mortui iam canis la- | educantur canes , sed ipso eti-
niaturus illud. *Scheff.* am stercore pascuntur , quod

Locutus. Heinsius : *iocatus.*

ut fordes et purgamenta abijci
solent in triuia. *Burm.*

Triuio , i. e. in triuio. Sed

FABVLA XVIII.

Ord. XXXI.

Miluius et Columbae.

*Qui se committit homini tutandum improbo ,
Auxilia dum requirit , exitium invenit.*

Columbae saepe cum fugissent miluium,

Et celeritate pennae vitassent necem ,

Consilium raptor vertit ad fallaciam ,

Et genus inerme tali decepit dolo :

Quare sollicitum potius aevum ducitis ,

Quam me creatis icto Regem foedere ,

Qui vos ab omni tutas praestem iniuria ?

Illae

Celeritate pennae , poetice
pro *celeritate pennarum* , ala-
rum. Enallage numeri.

Consilium. i. e. cum vidisset
se vi non posse capere columbas
intendit animum in fallaciam.

Burm. *Consilium* hic vis inge-
nii. *Consilium vertit*. *Vertit*
hic non est *mutat* , secus scri-
bendum fuisset *in fallaciam* ;
sed eo convertit , intendit , di-
rigit. Differentiam inter ver-
tere cum praepositione *in* et *ad*
notat Scheff. et Burm. pluribus
exemplis.

Genus inerme , quod sola ce-
leritate pennarum vitat necem ,

nullis armis instructum. Sua-
uissima columbarum pictura.
Confer *fallacem raptorem* cum
inermi hoc ac innocuo avium
genere agentem. Quae scena ?
quae actio fabulae ? mouens
utique bilem aduersus mil-
uium.

Quare. Cur vitam inter cu-
ras et sollicitudines agitis ? Me
Regem create , qui vos ab omni
iniuria tutas reddere possum.
Aevum certum viuendi spatium
est. Die Lebenszeit. Maximus
aeno , der Älteste. Ouid. met.

7 , 310.

Cre-

Illae credentes, tradunt sese miluio :

Qui, regnum adeptus, coepit vesci singulas,

Et exercere imperium saeuis unguibus.

De reliquis tunc vna: *Merito plectimur.*

Credentes, absolute hic positum vult Burm. pro *credulae*.

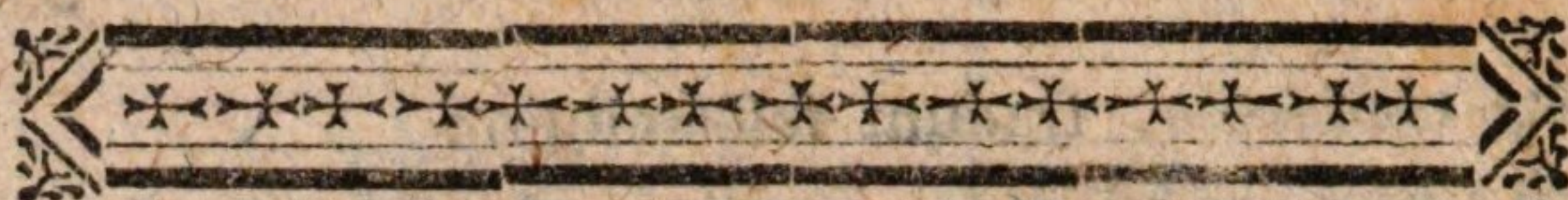
Tradunt sese, i. e. Subiiciunt sese, et omnem in se potestatem miluio vt Regi tradunt.

Vesci singulas vnam post alteram. *Vescor* actiuae significationis est, et quartum casum petit. Ita communiter ferre veteres, et ipse Virg. l. 3. Aen. *Quid puer Ascanius? superatne et vescitur auras aethereas?* Si cum quinto casu positum videas subintell. praeposit. *a, de, ex.* *Foliis vescatur ama-*

ris Hor. 2. Sat. 3. (i. e. e foliis) Sed Lucretius expressa praepositione I, 1090. ait: *vesci e terra.* Confer communem Grammaticorum legem: quintum casum semper vel tacita vel expressa praepositione regi.

De Reliquis. Quae nondum devorata erat, coepit enim non omnes simul, sed vesci singulas. Vna igitur earum ait: Merito propter nostram credulitatem plectimur, quae continuo celeritate pennarum eua- dere potuissemus.

LIBER SECVNDVS.

FABVLA I.

Ord. III.

Homo et Canis.

Laceratus quidam morfu vehementis canis
 Tinctum cruore panem misit malefico,
 Audierat esse quod remedium vuln ris.
 Tunc sic Aesopus : *Noli coram puribus*
Hoc facere canibus , ne nos vivos deuorent,
Cum scierint , esse tale culpae praemium.
Successus improborum plures allicit.

Morsu vehementis. Alii legunt *vehementi* referuntque ad *morsum*. Sed melius *vehementis* cum Burm. et Scheff. retinetur. *Vehemens* est concitatus ira. Horat. l. 2, ep. 2. *Post-haec vehemens lupus et sibi et hosti iratus.*

Malefico i. e. cani, id proprie, qui malum fecerat, qui

morsu laeserat. Ita Varro 3, 16. de api : *Minime malefica, quod nullius opus vellicans facit deterius.*

Tale pro tantum.

Successus Der gute Fortgang, das Gelingen.

Allicit, inuitat ad mala alteri inferenda.

FABVLA II.

Ord. VII.

Muli et Latrones.

Muli grauati sarcinis ibant duo :
 Vnus ferebat fiscos cum pecunia ;
 Alter tumentes multo faccos hordeo.
 Ille onere diues , celsa ceruice eminens ,
 Clarumque collo iactans tintinnabulum.
 Comes quieto sequitur et placido gradu.
 Subito latrones ex insidiis aduolant,

In-

Grauati, beschwert, durch die Schwere gedrückt. Sic Ouid. met. 13, 812: *Poma grauantia ramos*, die durch ihre Schwere die Aeste wider drücken.

Fiscos corbes sparteos pecunia impletos.

Tumentes metaphorice.

Onere diues. Elegantissime. *Onere*, quia grauatus sarcina. *Diues* sed onere tantum; pecunia enim, non asini ferentis, sed Domini possidentis erat.

Celsa, erecta, subлата in altum ceruice, vt fit a superbientibus. Scheff. *Eminens*, hervorragend, vt arbor altior inter virgulta.

Clarum tintinnabulum. Consuetudo suspendendi tintinnabula ex collis mulorum, vt occursum eorum euitare possint

equi, etiam hodie per Italiam, Galliamque viget. Vid. Scheff. l. 2. de re vehiculari c. 2. p. 28. Singula elegantissimae narrationis verba vim habent. Clarum nempe sono, das einen hellen Laut hatte. Sic etiam Virg. Aen. 5, 43. *clara vox*, et 5, 139 *clara tuba*. *Iactans* repetitis vicibus; audiri enim sonum, seque videri animal onere suo superbum optabat.

Comes alter ille mulus cum hordeo, *sequitur* lente quieto placido gradu sine multa agitatione tintinnabuli, aut si forte tintinnabulum non habuit hordeum solum, non aurum portans sequitur humilis, quietus.

Subito. En repentinam scenae mutationem visui fere expositam.

Interque caedem ferro mulum trusitant:
 Diripiunt numos, negligunt vile hordeum.
 Spoliatus igitur casus quum fleret suos,
Equidem, inquit, *alter*, *me contemptum gaudeo*.
Nam nihil amisi, nec sum laesus vulnere.
Hoc argumento tuta est hominum tenuitas.
Magnae periculo sunt opes obnoxiae.

Aduolant verbum elegans, quo ardor et cupido nimia pecuniae eripiendae exprimitur. Scheff.

Inter caedem. Hic litem mouent Phaedro quidam, quia nulla caedes facta fuit, sed intra direptionem fiscorum vis omnis latronum constitit. Merusius igitur vult primum factam caedem eorum, qui ducebant mulos. Sed nihil de hoc Phaedrurus. Praeplacet ea opinio, quam Burmannus affert per *caedem* non continuo mortem secutam significari, sed tantum *verbera*. Et haec prima huius vocis significatio a *caedere* est, i.e. *verberibus caedere* Terent. And. I. II. 28. quia vero mors saepe secuta erat, etiam significatio prolata fuit. Vid. Burm. h. l.

Trusitant, Iterum, iterum-

que verberando et vulnerando propellunt. *Trusito* frequentatiuum a *trudo* est, *forttreiben*, *immer stossen*, *stupsen*.

Spoliatus mulus, qui fiscos portabat.

Me contemptum gaudeo. De contemptu gaudere insolitum, sed hoc loco opportunum; sequitur enim utilitas: *nihil amisi, nec laesus sum*.

Hoc argumento, hac fabula, ut saepius Phaed.: *Hoc argumento se describi sentiat*. *Hoc argumentum monet*.

Tenuitas, geringes Vermögen. Cic. pro Rosc. tenuitas hominis huiusmodi est, ut dissimulari non queat. *Tenues* opes opponuntur hic *magnis* mediaeque sunt inter diuitias et paupertatem. Vult fabula *Mediocritem* esse tutissimam.

LIBER TERTIVS.

FABVLA I.

Ord. III.

Simii Caput.

Pendere ad Lanium quidam vidit simium
 Inter reliquas merces, atque obsonia.
 Quaesivit, quidnam saperet. Tum lanus iocans,
Quale, inquit, caput est, talis praestatur sapor.
 Ridicule magis hoc dictum, quam vere, aestimo:
 Quando et formosos saepe inueni pessimos,
 Et turpi facie multos cognoui optimos.

Pendere, proprie de rebus
 venalibus dicitur. Sic Martial.
 12, 63: *cernis ut ausonio simi-
 lis tibi pompa macello pendeat.*

Ad lanium pro apud lanium.

Simium. Schefferus putat Si-
 mium non mortuum, nec ve-
 lut obsonium quoddam aut
 venalem cibum prostare, sed
 viuum. Itaque, omnia quae
 sequuntur de sapore ioco dici
 putanda. Sed vero similis
 Burmanus: Puto voluisse indi-
 care Lanium, ut deforme est

caput, ita et sapor pessimus.
 Nam sequentia indicant, ex fa-
 cie hic iudicasse Lanium, et
 fortasse, qui interrogabat fa-
 cie etiam deformi erat. Nam
 Romae hoc accidisse nec fa-
 bulam sed historiam esse existi-
 mat.

Praestatur. Solemne verbum
 venditoris, quo promittit rem
 esse talem, atque sic venturam
 ad emtorem, qualem dicit.
Scheff.

Aestimo, existimo, puto.

FABVLA II.

Ord. V.

Aesopus et Petulans.

Successus ad perniciem multos deuocat.

Aesopo quidam petulans lapidem impegerat.

*Tanto, inquit, melior. Affem deinde illi dedit,**Sic profecutus: Plus non habeo mehercule,**Sed, unde accipere possis, monstrabo tibi.**Venit ecce diues et potens; huic similiter**Impinge lapidem, et dignum accipies praemium.*

Persuasus ille fecit, quod monitus fuit.

Sed spes fefellit impudentem audaciam:

Comprehensus namque poenas persoluit cruce.

Successus. Vid. supra l. 2. fab. I. ad finem.*Deuocat ad perniciem.* Verleitet sie, bringt sie ins Unglück. Devocare herunter, oder herab rufen. Liu. 4, 39. *ab tumultu suo deuocat.* Bene igitur hic descensus a bonis ad mala hoc verbo exprimitur.*Petulans* proprie hoc loco de eo, qui gaudet laedere alios. *Scheff.**Tanto melior,* inquit Aesopus alterum velut laudans ob nequitiam, re autem vera damno, quod secutum est, docens *supple: es, vel factus es,* Vid. exempla apud *Burm.**Potens.* Schefferus explicat, qui potest plus, quam ego dare. Bene quidem si *potens inopi* opponeretur, vt Phaed. l. I, f. 24; sed cum hic a diuite distinguatur, potens est gratia et auctoritate valens. Placet mihi haec Burmanni opinio vel ex eo; quia iniuriam potenti illatam tanta poena secuta est.*Venit ecce!* quasi digito monstrans, vt spectari potius quam legi fabula posset.*Impudentem audaciam.* Singularem hanc et Phaetro familiarem substantiuorum usum saepius supra notauimus.

FABVLA III.

Ord. VI.

Musca et Mula.

Musca in temone sedit, et, mulam increpans,
Quam tarda es? inquit, non vis citius progredi?
Vide, dolone ne collum pungam tibi.

Respondit illa: *verbis non moveor tuis;*

Sed istum timeo, sella qui prima sedens

Iugum flagello temperat lento meum,

Et ora frenis continet spumantibus.

Quapropter aufer friuolam insolentiam.

Namque, ubi strigandum est, et ubi currendum scio.

Hac derideri fabula merito potest,

Qui sine virtute vanas exercet minas.

Non vis. Eleganter tarditatem affectatam per ignauiam, *non vis*, respicit. Citius enim progredi in sola voluntate mulae positum erat.

Dolone Per fastum de aculeo suo sic loquitur musca. Nam *dolon* proprie gladius aut cuspis est ferrea in baculo recondita, vt ex Seruio patet. Et solet musca suum aculeum sic abdere. Scheff.

Istum -- qui, nempe aurigam, qui in scamno equis proximo (auf dem Sutscherstze) temperat, i. e. dirigit, ne tardius aut celerius incedam, quam oportet. Sic temperare ora frenis Horat. Sed vid. Burmann. h. l. erudite de hac locu-

tione iugum flagello temperare differit.

Et ora continet. Legunt alii: *Et lora continet*; sed melius sine dubio ora legitur; nam lora continere pro tenere nullo exemplo dici putat Burm. Sed continere ora est coercere, quod obuia locutione et verbi significatu proprio dicitur. Sequitur frenis spumantibus, quod melius cohaeret: Ita ora coer-
cet, vt spument.

Aufer. i. e. omitte. Terent. Phor. 5. sc. 6: quin tu pollicitationes aufer.

Strigandum. Strigare, stille stehen, ausruhen.

Sine virtute. Sine viribus.

FABVLA III.

Ord. VIII.

Socrates ad Amicos.

Vulgare amici nomen ; sed rara est fides.

Cum paruas aedes sibi fundasset Socrates ,
 (Cuius non fugio mortem , si famam assequar ,
 Et cedo inuidiae , dum modo absoluar cinis)

E populo sic , nescio quis , vt fieri solet :

Quaeso , tam angustam , talis vir , ponis domum ?

Vtinam , inquit , veris hanc amicis impleam !

Fundasset. i. e. fundamenta iecisset futurae domus , vnde de eius magnitudine iudicare possent praetereuntes. *Burm.*

Non fugio mortem, violentam.

Cedo inuidiae. Inuidiae cedere dicitur , vt fortunae cedere. Caes. de b. G. *cedere tempori.* Non tentat eam vincere , ne quidem cum ea pugnare , quia certus erat dicti Ouidiani : *Pascitur in viuis liuor , post fata quiescit ; quem suus e merito quemque tue- tur honos.*

Cinis. Dum modo absoluar ab imputato crimine postquam cinis factus fuero , i. e. post mortem , vt Socrates a quouis boni , aequique animi absolutus , in honore fuit.

Nescio quis. Formula loquendi de ignotis , passim obuia.

Vt fieri solet inter aedificandum.

Talis vir , tam sapiens.

FABVLA V.

Ord. XII.

Pullus ad Margaritam.

In stercolino pullus gallinaceus
Dum quaerit escam, margaritam reperit.
Iaces indigno, quanta res, inquit, loco!
Te si quis pretii cupidus vidisset tui,
Olim redisses ad splendorem maximum.
Ego quæ te inueni? potior cui multo est cibus,
Nec tibi prodesse, nec mihi quidquam potes.
Hoc illis narro, qui me non intelligunt.

In stercolino, vel sterquilinio, vtrumque viri docti probant. *Burm.*

Iaces, bene de re neglecta velut per contemptum. Curt. 1. 3. c. 13. *Iacebant totis campis opes regiae.*

Quanta, quanti pretii res. Bene quidem sequitur *indigno loco*; digna enim esses, Regum coronis inferi.

Ego eleganter praeponitur, lanqueret enim oratio, si dixisset: *Qui ego te inueni.*

Quæ, quare, quo fato?

Potior, melior, vt apud Cicer. mors potior servitute.

Nec tibi prodesse. Ellipt. Integre sic: Nec ego prodesse possum tibi, nec tu mihi prodesse potes. *Plaut. anul. 2. sc. 2.:*

Tu me, et ego te, qualis sis, scio. Terent. Heaut. 1. Nec tu illum satis noueras, nec ille te. Scheff.

Me non intelligunt. Quibus igitur fabulae meae tantum profunt, quantum pullo inuenta margarita. -- Nihil.

FABULA VI.

Ord. XIII.

Aesopus ludens.

Puerorum in turba quidam ludentem Atticus
 Aesopum nucibus cum vidisset, restitit,
 Et quasi delirum risit. Quod sensit simul
 Derisor potius, quam deridendus senex,
 Arcum retensum posuit in media via:
 Heus, inquit, sapiens, expedi, quid fecerim.
 Concurrît populus. Ille se torquet diu,

Nec

Quidam Atticus, i. e. Atheniensis quidam. *Quidam* sic loquimur de ignotis. Nepos in Paus. c. 4. : *Interim Argilius quidam adolescentulus.*

Ludentem nucibus, solenni ludo puerorum. Vid. Casaubon. ad Persium p. 51. Scheff.

Restitit, Substitit, vt solent admirantes rem insolitam. Ouid. Met. 6, 326. *Restitit et pavidus, fauceas mihi, murmure dixit.* Scheff.

Sensit: er hat es gemerkt, einmal alsogleich.

Derisor. Hic non debet capi, tamque vitio daretur, cum laudi etiam sit, et ita *Derisor* etiam Socrates vocetur Senecae l. 5. de benef. 6, quia per figuras et maxime Ironiam sibi familiarem loqui solebant. Vid. Burm. h. l.

Retensum, cuius oppositum est *intensus arcus*, vel *intentus* vt est apud Curt.

Sapiens Per ironiam, quia praecesserat: quasi delirum risit Aesopum. Scheff.

Expedi, quid fecerim. In priorib. edit. Schefferus coniecerat legendum esse: *Expedi, quid fecerim*. i. e. quare, quam ob rem, vt apud Ciceronem Tusc. Terent. Adelph. III, 14. Burm. *Expedi*, explica, in plenam lucem pone.

Concurrît studio videndi, audiendique, quid hic rei agatur.

Se Torquet. Optime de iis, qui multo sed infelici labore in re difficili versantur, Cic. de Orat. : *verbi controuersia iam diu torquet graeculos homines.* Scheff.

Se

Nec quaestionis positaе causam intelligit.

Nouissime succumbit. Tum victor sophus :

Cito rumpes arcum , semper si tensum habueris ;

At si laxaris , cum voles , erit utilis.

Sic ludus animo debet aliquando dari ,

Ad cogitandum melior ut redeat tibi.

Quaestionis positaе. Haec locutio ex Philosophorum , Rhetorum et aliorum scholis est derivata, vbi *poni* dicebatur materia, de qua soluenda disceptandum et certandum erat. *Senec. II. nat. quaest. I : De terrarum motu quaestionem posuisti. Burm.*

Nouissime, demum, vltimo.

Succumbit, superatus velut in certamine. *Succumbere unterliegen , den Kürzern ziehen.*

Victor Sophus. Victor dicitur, quia quod ipse posuerat, alter interpretari non poterat. *Scheff.* Victorem vocat sumta locutione e certaminibus, vbi victus cum

succubuiisset, et manus porrexisset, tum demum *victor* pronunciabatur. *Burm. Sophus.* Romani eum, qui arte aliqua excelebat *Sophum* appellabant, nec nomen adeo strictius sumebatur. Nam proprie *Sophia* cognitio rerum diuinarum, humanarumque vocabatur. Vid. Walch. h. l. Proschius, et Perizon ad Aelian. Var. hist. II, 31.

Ludus debet dari. Dare animo lusum est sic dictum, *ut dare populo spectaculum. Scheff.*

Melior, promptior, aptior, vtilior.

FABULA VII.

Ord. XVII.

Arbores in Deorum Tutela.

Olim quas vellent esse in tutela sua,
 Diui legerunt arbores. Quercus Joui,
 Et myrtus Veneri placuit. Phoebus laurea;
 Pinus Cybelae; populus celsa Herculi.
 Minerua admirans, quare steriles fumerent,
 Interrogauit. Causam dixit Jupiter:
Honorem fructu ne videamur vendere.

At

Legerunt, Simplex pro com-
 posito, *elegerunt*. Ouid. Met. I,
 27: *Locum sibi legit*.

Laurea pro laurus exemplo
 Virgil. Eclog. 6.

Admirans hic compositum
 pro simplice: *mirans*, *quare*
 etc.

Interrogauit nempe *causam*,
 quam mox Iupiter dixit. Ita
 sane alio in loco idem: hanc
 alia quum causam rogaret *fa-*
cinoris.

Honorem fructu. Duplex
 Burmanni opinio est. Anti-
 quior explicatio sensum hunc

vult: Ne videamur fructus ar-
 borum et ex iis prouentum, si
 fertiles fumeremus, vendere ho-
 nore sacrificiorum quo nos
 quasi remunerant homines;
 vt ita honor ille Diis ha-
 bitus esset quasi pretium, quo
 a Diis fructus et fertilitatem
 redimerent. Sed poenituit
 Burmannum huius explicatio-
 nis; qua repudiata vult sen-
 sum esse: Ne videamur hono-
 rem illum, quo arbores in tu-
 telam lectas ornauimus, illis
 non gratis dare, sed vendere
 fructibus, quibus nos fruere-
 mur; cum re vera iis minime
 indigeamus, aut vtamur, et
 ideo steriles elegimus.

At

*At mehercules narrabit, quod quis voluerit,
Oliua nobis propter fructum est gratior.
Tunc sic Deorum genitor, atque hominum fator:
O nata, merito sapiens dicere omnibus;
Nisi utile est, quod facimus, stulta est gloria.
Nihil agere, quod non profit, fabella admonet.*

*At me Hercules! Verba sunt
Mineruae refutantis Iouem. De
his auerandi formulis vid.
mox supra.*

*Narrabit. Formula est secu-
re spernentis aliorum iudicia.*

*Scheff. Man kann daher sagen,
was man will.*

*Deorum genitor. Iupiter. Si-
mil. mod. Virgil. Ouid, alii de
Ioue.*

Dicere futuri temporis.

FABVLA VIII.

Ord. XVIII.

Pauo ad Iunonem.

Pauo ad Iunonem venit, indigne ferens
 Cantus lusciniæ quod sibi non tribuerit:
 Illum esse cunctis auribus admirabilem,
 Se derideri, simul ac vocem miserit.
 Tunc, consolandi gratia, dixit Dea:
Sed forma vincis, vincis magnitudine,
Nitor Smaragdi collo præfulget tuo,

Pictis-

Lusciniæ pro *Luscinia*. Sub hac fabula describi aliquem diuitem et superbum putat Burm. quem sub pauone latere credit. Hic affectare etiam poeticam volebat elegantiam, et forte ipso Phaëdro se imparem esse querebatur. Quem monet Poëta, ne inuita Minerua versus faciat, et risum præbeat. *Luscinias* vero Poetas saepe dici notum est. *Burm.*

Cunctis auribus. Ita legit Burm. alii *cunctis auibus.*

Admirabilem. *Admirabilis* alicui dicitur, sicut *amabilis* venerabilis, et id genus. *Scheff.* Admirabile vocabant veteres, quidquid est præter opinionem constitutum teste Fabio l. 4. de instit. Orat. Sic Cicero de Orat.

I, 26: *Oratori prouidendum, non ut illis satisfaciat, quibus necesse est, sed ut iis ipsis admirabilis esse videatur.* Ut canendo *lusciniæ* auibus, ita Orator auditoribus, dicendo *admirabilis* recte dicitur. *Burm.*

Simul ac, statim ubi. mox dum

Nitor optime, nam *nitor* proprie gemmarum est. Auet. ad Her.: *gemma nitore; splendore aurum.* *Scheff.*

Præfulget. *Fulgere* glänzen; *præfulgere* vor andern glänzen, überaus glänzen, blinken, blitzen. Virg. Aen. 8, 553. *Præfulgens* vnguibus aureis. Animagaduerte singulas dictiones in admirabili hac pauonis pictura poetica.

Pictis

*Pictisque plumis gemmeam caudam explicas.
Quo mi, inquit, mutatam speciem, si vincor sono?
Fatorum arbitrio partes sunt vobis datae:
Tibi forma, vires aquilae, luscini melos,
Augurium coruo, laeua cornici omina,
Omnes quae propriis sunt contentae dotibus.
Noli affectare, quod tibi non est datum,
Delusa ne spes ad querelam recidat.*

Pictis plumis. Eleganter expressa est colorum mixtura, ac pulchritudo, velut arte expressa, non a natura data esset. Etiam in lingua patria dicimus: so schön, wie gemahlt.

gemmea cauda. statius *gemmatam caudam* dixit, cauda quasi gemmis distincta.

Quo mi. Supple: *Dii dederunt.* Quo, integre est, quo *fine.* Est autem formula indignantis et contemnentis praesentia, itaque dimidia tantum parte profertur. Horat. I, 5. *Quo mihi fortuna, si non conceditur usus.* Cicer. 4. in Verr. Martis vero signum quo mihi, pacis auctori? Scheff. Prasch. Sed Burm. rectius legi posse putat: quo mihi, inquit, mutatae speciem, si vincor sono? quid

prodest mihi forma, si sim muta, vt Ouid, med. fac. 34. et *forma muta superbit auis.* Sed frustra haec, et eruditionis ostendendae gratia.

Fatorum arbitrio. Verba Iunonis sunt, quo pauonem monet acquiescere in voluntate fatorum. Cuilibet enim auium suam et peculiarem eminentiae cuiusdam partem esse datam, quaeuis partem habet, non omnes omnia. Queritur ergo pavo de voce, quod item innumerae aliae aues possent; sed illae vocibus contentae suis sunt, nec luscinae inuident, dum aliis dotibus praestant.

Ad querelam recidat eandem. Cic. pro Syll. ad luctum reciderunt ex laetitia. Scheff.

FABVLA VIII.

Ord. XXI.

Aesopus ad Garrulum.

Aesopus Domino solus cum esset familia,
 Parare coenam iussus est maturius:
 Ignem ergo quaerens, aliquot lustravit domus,
 Tandemque inuenit, vbi lucernam accenderet.
 Tum circumeunti fuerat quod iter longius,
 Effecit breuius; namque recta per forum
 Coepit redire. Et quidam e turba garrulus:
Aesope! medio sole, quid cum lumine?
Hominem, inquit, quaero, et abiit festinans domum.

Hoc

Aesopus -- familia. familia,
 proprie veluti familia, das
 ganze Gesind; die sämtlichen
 Dienstbothen. Tota hic fami-
 lia, unus Domini seruus Aeso-
 pus est. Iocose.

Maturius, ocyus, celerius,
 quam pro consuetudine. Scheff.

Effecit. Schefferus putat po-
 situm pro fecit; sed Burman-
 nus notat simul cum eo, hoc
 compendio celerius perfecisse
 iter in reditu, quam antea cir-
 cumeundo.

Recta scil. via.

Quidam. subintell. ait, quae-
 rit. Quidam e turba, vt fere
 de rudi et imperito e garrula
 turba dicitur. Senec. ep. 81.
Imprudens et rudis, et unus e
turba.

Medio sole, Meridie, medio
die. Scheff.

Quid. Subintell. quid fa-
 cis? Elliptice ex consuetudi-
 ne celerius loquentium; nam
 festinabat Aesopus. Scheff.

Mo-

Hoc si molestus ille ad animum retulit,
 Sensit profecto, se hominem non visum seni,
 Intempestive qui occupato alluserit.

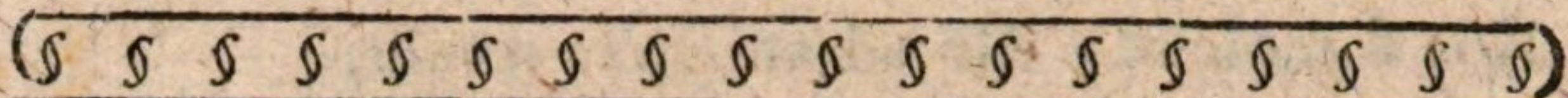
Molestus ille, qui nempe garrulitate sua Aesopo molestus fuerat.

Ad animum retulit. Vulgo dicitur: *Animum referre ad aliquid.* Sed hic: *aliquid referre ad animum*, i. e. considerare curatius, animo examinare.

Intempestive, zur Unzeit, utpote quem viderat occupatum, et currentem; nec habentem satis otii, vt vacare posset garruli sermonibus.

Alluserit. Alludere dicuntur, qui dicto aliquo, vel ioco risum excitare conantur. Vid. *Burm.* h. l.

LIBER QVARTVS.

FABVLA I.

Ord. II.

Vulpis et Vua

Fame coacta vulpis alta in vinea
 Vuam appetebat, summis saliens viribus.
 Quam tangere vt non potuit, discedens ait :
Nondum matura est ; nolo acerbam sumere.
Qui, facere quae non possunt, verbis eleuant,
Adscribere hoc debebunt exemplum sibi.

Fame coacta defectu alterius
 praedae, igitur *coacta*, nec ni-
 si coacta summis saliret viribus,
 nec vuam appeteret in alta vi-
 te pendentem. *Appetere* pro-
 prie zu, oder an etwas hin wol-
 len; nach etwas mit Lust und
 Appetit trachten. Cic. off. I, 7:
Ex quo si quis appetet.

Vt, postquam. *Tangere* sim-
 plex pro composito *attingere*.

Discedens ait; discessit, et ait
 discedens.

Acerbam, i. e. nondum ma-
 turam, unreif, was noch nicht
 zeitig ist.

Verbis eleuant. Leuia et vilia
 esse dicunt, contemnunt. Scheff.

Eleuare est minuere auctorita-
 tem ait. Burm. ad l. 3. fab. 10.
 v. 7.

Adscribere sibi debebunt. Phae-
 drus alias: *Haec propter illos*
scripta est fabula, qui etc. Hoc
 ergo *exemplum*, hanc *fabulam*
 sibi adscribant (sie sollen's auf
 ihre Rechnung nehmen, als
 wenn's sie angieng) qui verbis
 eleuant, quae facere non pos-
 sunt. Verbum *adscribere* ex re
 nummularia desumptum vult
 Schefferus; solebant enim cre-
 ditores solutam sibi apud men-
 sarium summam iubere trans-
 scribi in suas tabulas. *Adscri-
 bere* hoc sensu est: accipere ve-
 lut ex debito, et suum facere.

FABVLA II.

Ord. VIII.

De Vitiis Hominum.

Peras imposuit Iupiter nobis duas.

Propriis repletam vitiis post tergum dedit;

Alienis ante pectus suspendit grauem.

Hac re videre nostra mala non possumus:

Alii simul delinquunt, censores sumus.

Peras. Pera ein Schnapp-
sack, Mantelsack, Tornister.
Sacculus e collo ad lumbos pen-
dens, quo panem, et aliquid
obsonii viatores gestare solent.
Martial. l. 4. ep. 53: *cum bacu-
lo peraque senex.* Baculus et pe-
ra insignia erant Philosopho-
rum, et Cynicorum in primis,
qui pauperes se esse profiteban-
tur, et rerum omnium con-
temtores.

Alienis grauem, i. e. grau-
tam, plenam, vel vt ante re-
pletam.

Hac re. Hoc fabulae argu-
mento discimus, non posse nos

videre, etc. vt alibi: *Hac re*
probat, quantum ingenium
valet. Vel si vis cum Scheffe-
ro interpretari, dic: *qua de re,*
quam ob rem.

Mala hic malefacta, delicta,
quo sensu etiam Terent. Andr.
2, 5 ad finem. Sequitur etiam:
alii delinquunt.

Censores. Censor proprie, der
etwas nach seinem wahren
Werth oder Unwerth verur-
theilt. Hic magis, der etwas
gern tadelt, vt Horat. de quo-
dam sene: *Censor, castigato-
que minorum.* de a. p. 174.

FABVLA III.

Ord. XV.

Capellae et Hirci.

Barbam Capellae cum impetrassent ab Ioue,
 Hirci moerentes indignari coeperant,
 Quod dignitatem feminae aequassent suam.
Sinite, inquit, illas gloria vana frui,
Et usurpare vestri ornatum muneris,
Pares dum non sint vestrae fortitudinis.
Hoc argumentum monet, ut sustineas tibi
Habitu esse similes, qui sunt virtute impares.

Dignitatem. Auctoritatem,
 quam prae ipsis habebant an-
 tea ex barba. Scheff.

Aequassent, aequalem ha-
 berent.

Pares fortitudinis, vel forti-
 tudine, vtrumque.

Sustineas, feras, patiaris ae-
 quo animo.

FABVLA III.

Ord. XVIII.

Homo et Colubra.

Qui fert malis auxilium, post tempus dolet.

Gelu rigentem quidam colubram sustulit,

Sinuque fouit, contra se ipse misericors.

Namque vt resecta est, necuit hominem protinus.

Hanc alia cum rogaret causam facinoris,

Respondit: *Ne quis discat prodesse improbis.*

Post tempus, i. e. breui, post aliquod tempus.

Colubram, vel Colubrum.

Fouit, proprie calefecit. Sicut Ouid. fast. I, 443: *quare plumis oua fouetis*. Burmannus addit, recte fictam hanc esse fabulam, nam dum riget frigore serpens pestifera, tuto tractatur, quia tunc venena torpent, quae calore vim iterum suam recipiunt. Et haec ratio, cur *calida venena* toties Poetis dicantur.

Contra se, in perniciem suam. Scheff.

Resecta est. Reficere hic: sich erhalten, erquicken, die vorige Kraft, und Lebhaftigkeit erhalten. Refici: erquicket werden. Curt. 7, 5: *cibo resectus aut potu*. Virg. Aen. 17, 788: *armentis, animisque resecti*. Ita colubra hic calore resecta.

Necuit. Necare proprie gewaltsam um's Leben bringen. Cic. off. I. 13. *Se venenum Regi daturum, et eum necaturum*. Liu. I. II. Eleganter de vipera Ouid. *Parua necat morsu speciosum vipera taurum*.

Protinus, auf der Stelle. Eleganter, vt ingratitude eo magis appareret.

Alia certe intelligi debet colubra; hoc enim ordo et sensus verborum exigit. Sed an colubra contra se sententiam pronuntiaret, et se ipsam *improbam* vocaret? Vix hoc vero simile, nec Phaedri ingenio conueniens: quid igitur? Burmannus Phaedrum loquentem inducit, et sic corrigit: *Hic aliquis quum rogaret causam facinoris, respondi, ne quis discat prodesse improbis*. Sed doctior haec, quam verior interpretatio esse videtur.

FABVLA V.

Ord. XXII.

Mons Parturiens.

Mons parturibat, gemitus immanes ciens,
Eratque in terris maxima expectatio.

At ille murem peperit. *Hoc scriptum est tibi,*
Qui, magna cum minaris, extricas nihil.

Parturibat. Elegans usus est huius temporis *parturibat* pro *parturiit*; non enim significatio facti praecise praeteriti est, sed temporis et modi diuturnioris, quo fiebat. Vid. meam introductionem ad Grammaticam linguae latinae p. 166.

Ciens. Incitatio Virgiliana Georg. 3. ubi sic de Tauro: *Extremosque ciet gemitus.* Scheff. *Ciens immanes gemitus* eleganter difficultatem parturiendi exprimit.

In terris i. e. inter homines. Tachus Aegyptius ipsum Iouem timuisse hunc partum dicebat. *Burm.*

Maxima expectatio. Sic loquimur de re magnum et memorabilem euentum habitura. *Scheff.*

Murem peperit. Ridicula proles -- post immanes gemitus -- post maximam in terris

expectationem -- prodit -- mus.

Hoc scriptum est. Hic sine dubio aliquem sibi Phaedrus proposuit perstringendum, qui carmina minabatur se editurum magnifice, sed vel nihil, vel exiguum quid et vile produxit. *Burm.*

Minaris. Elegantissime! Poeta e triuio dixisset: *promittis.* Sed *minaris* Phaedrus. Ironice sane de malo poeta: Er drohet uns noch mit einer neuen Arbeit, nachdem die vorige schlecht genug war. Sed et hoc verbo propterea eleganter utitur, quia et *parturire* dicuntur, qui minas meditantur, vt obseruat Burmannus allato Ouidio ep. 12.: *ingentes parturit ira minas*

Extricas. Extricare, mit Mühe heraus, oder zusammen bringen. Notatur molestia et difficultas producendi: extricare velut e vinculis. *Scheff.*

LIBER QVINTVS.

FABVLA I.

Ord. III.

Caluus et Musca.

Calui momordit musca nudatum caput :
 quam opprimere captans, alapam sibi duxit grauem.
 Tunc illa irridens : *Punctum volucris parvulae*
Voluisti mortis ulcisci ; quid facies tibi ,
Iniuriae qui addideris contumeliam ?
 Respondit : *Mecum facile redeo in gratiam ,*

D 3

Quia

Opprimere, optime de muscis, quas plana manu, vel plano instrumento percutimus non vulnera illis inflicturn, sed mortem opprimendo illaturi.

Captans. Iterum proprie; nam *captare est nach etwas haschen, tappen*, ut fere solent, qui muscas non capiunt, sed captant.

Alapam sibi ducere pro infligere rarius inuenitur; inuenitur tamen. Sed obseru. non in faciem solum alapam dari, sed et in caput, ut hic in caput calui. *Vid. Scheff.*

Punctum, Punctionem. *Cin Stich*. Imitatione puncti, quod

velut minimum vulneris signum punctio relinquit.

Iniuriae -- contumeliam. *Contumelia* gravior est, quam *iniuria*. Nam contumelia dignitatem alterius atterit, et minuit, et in contemtionem viros bonos adducere studet, de altiori gradu motos, et ad inferiora detrusos. *Iniuria* laedit tantummodo fere famam, vel damnum infert, aut iniuste agit. *Vid. Noltan. Ian. Lexic.*

Redeo in gratiam. Apta phras. Facile me mihi reconcilio; nec enim habui, aut habere potui animum, ut me ipse laedam.

Con-

*Quia non fuisse mentem laedendi scio ;
 sed te , contempti generis animal improbum ,
 Quae delectaris bibere humanum sanguinem ,
 Optem necare , vel maiore incommodo.
 Hoc argumentum , veniam mage dari , docet ,
 Qui casu peccat , quam qui consilio est nocens :
 Illum esse quavis poena dignum iudico.*

Contempti generis animal improbum. Elegantissima expressio contemptus. Genus tuum muscarum vilissimum est , et omni contemptu dignum ; et tu ex hoc genere animal improbum (nichtswürdig , böses) es , quia non bibis tantum , sed *delectaris* bibere humanum sanguinem.

Necare. Subintell. te.

Mage , magis.

Veniam dari , subintell. illi.

Consilio , mit Ueberlegung , mit Vorsatz , mit Nachsinnen , wie und auf was Art man Jemanden schaden kann.

Quavis , qualicumque , quantumcumque. Sine dubio hic sub musca latet parasiti improbi persona , qui contempti generis et improbum animal , ut placeret Regibus suis , venerandos viros vel forte ipsum Phaedrum senem laceffebat. *Burm.*

FABVLA II.

Ord. III.

Homo et Asinus.

Quidam immolasset verrem cum sancto Herculi,
Cui pro salute votum debebat sua,
Asello iussit reliquias poni hordei.
Quas aspernatus ille, sic locutus est:
Tuum libenter prorsus appeterem cibum,
Nisi qui nutritus illo est, iugulatus foret,
Huius respectu fabulae deterritus
Periculosum semper vitavi lucrum.
Sed dicis: *qui rapuere divitias, habent.*
Numeremus, agedum, qui deprehenso perierint:

D 4

Ma-

Votum debebat, Soluendum pro accepto beneficio; pro salute, quam illi se debere credebat.

Poni, i. e. apponi in cibum.

Hordei, quo nempe prius saginauerat verrem illum, Scheff. *Reliquias* cibi, seu hordei, quod reliquit de pabulo suo verres.

Libenter prorsus. Eleganter. Solebat carduis et vepribus pasci asinus, nunc melior illi suspectus est cibus. *Burm.* Appeterem -- inhiarem huic cibo -- libenter -- prorsus libenter, sed etc.

Respectu Intuitu, consideratione. falso suspecta est haec

dictio; nam et Liuius l. 39.: *Sin aliquis respectu est meo, ut socii atque amici Regis deprecor.* Ouid. item l. trist. el. 3. *Respectuque tamen non periisse mei.* Scheff.

Sed dicis: id est, obiicis.

Qui rapuere, -- habent. i. e. possidere sine periculo pergunt. Eleganter. Inde locutiones natae sunt: *amor habendi, studium habendi, cupiditas habendi.* Vid. Burman. ad praefat. l. 3, v. 21.

Numeremus -- deprehehenso, qui perierint. Sui temporis conditionem spectat hac fabula Phaedruss, quo multi per vim et rapinam locupletati in periculum incidebant, et cum vi-

ta

Maiorem turbam punitorum reperies.

Paucis temeritas est bono ; multis malo.

ta opes perdebant. Verres faginatus imago est ministrorum regiae superbiae, qui cum iniuria et rapinis divitias congefferunt, dein occiduntur propter opes : quibus pro spongiis utuntur principes, ut Vespasianus dicebat apud Sueton. c. 16. Ex damnatorum vero bonis pars saepe dabatur delatoribus et aliis. Recusat au-

tem Asellus, i. e. simplex quidam ciuis, qui tamen periculum ex opibus et aliorum exemplis satis prospiciebat. *Burmann. h. l.*

Bono, commodo, utilitati. Ita Cic. pro Rosc. Accusant ii, quibus occidi patrem Roscii bono fuit. Scheff.

FABVLA III.

Ord. VIII.

Occasio depicta.

Cursu volucris, pendens in nouacula,
Caluus, comosa fronte, nudo corpore,
Quem si occuparis, teneas; elapsum semel
Non ipse possit Iupiter reprehendere;
Occasionem rerum significat breuem.

*Effectus impediret ne segnis mora,
fixxere antiqui talem effigiem temporis.*

Cursu volucris. Emblema hoc potius quam fabula est. Sententiam illam: *fugit irreparabile tempus* expressurns Phaedrus fingit hominem cursu volucris etc.

Pendens, eleganter pro *leuiter insistens*, vt vix attingat. Sic volucres passim *in aere pendentes* dicuntur. Virgilius optime de naufragis: *hi summo in fluctu pendent.* Scheff.

Comosa, i. e. comis abundante.

Occuparis inopinatum quasi, ac non sentientem praeueniendo. Scheff.

Teneas. Tenere hic haben, in haben, in seiner Gewalt haben.

Elapsum. Elabi hic *entwischen*, *entschlupfen*. Liu. I, 56, *Anguis ex columna ignea elapsus.*

Reprehendere. *Prehendere*, greifen, fassen, fest halten. *Reprehendere elapsum.* Nochmal *erhaschen*, retrahere, *prehensum* retro trahere.

Effectus. Sensus est: ne segnis mora effectus rerum gerendarum impediret.

Temporis non simpliciter, sed eius, quod ante dixit: occasionis, opportunitatis, opportuni igitur temporis. Nep. in Alcit. 8.: *tempus rei gerendae non dimisit.* Scheff.

FABULA III.

Ord. VIII.

Taurus et Vitulus.

Angusto in aditu taurus luctans cornibus.

Cum vix intrare posset ad praesepia,

Monstrabat vitulus, quo se pacto plecteret.

Tace, inquit, ante hoc novi, quam tu natus es.

Qui doctiorem emendat, sibi dici putet.

Luctans. Luctari cornibus, *plectere* tuentur Burmannus et sich bemühen durchzukommen; Scheffer contra Buchnerum et durch allerhand Wendungen durchzukommen suchen. Debuit *re* hic idem est, winden, beugen, drehen; ipsi igitur vocabulo litem non moveo. vero luctari cornibus, quia aditus ad praesepia nimis angustus erat.

Natus es i. e. natus fuisti.

Plecteret. Alii *flecteret.* Sed Vid. Sanct. l. I. Mineru. Scheff.

FABVLA V.

Ord. X.

Venator et Canis.

Adversus omnes fortis veloces feras
 Canis cum domino semper fecisset fatis,
 Languere coepit annis ingrauantibus
 Aliquando obiectus hispidi pugnae suis
 Aripuit aurem; sed cariosis dentibus
 Praedam dimisit. Hic tum venator dolens
 Canem obiurgabat. Cui senex contra latrans
 Non te destituit animus, sed vires meae.
 Quod fuimus laudas, iam damnas, quod non sumus.
 Hoc cur, Philete, scripserim, pulchre vides.

Veloces Mallebat Heinſius: *fortis et velox.*

Ingrauantibus, i. e. grauantibus. Cum anni eum grauant, i. e. molestiam ei afferrent; quo fere modo apud Virgilium grauare labor dicitur. Scheff.

Obiectus pugnae est commissus cum ea in pugnam. Scheff.

Hispidi suis. Sues apud poetas pro apris poni frequens est.

Hispidus borſtig propriissime de apro.

Aripuit aurem. Bentley. *arripuit aure*. Vtrumque dicitur.

Cariosis dentibus. i. e. dimittere praedam debuit, nec enim tenere potuit, quia dentes eius carioli erant, faul, wurmſtichig.

Sed vt miram vbique breuitatem Phaëdrus amat, ita et hoc loco.

Cui senex canis respondit, sed elegantissime *latrans* pro *respondere* ponitur; nec enim alia voce quam latratus respondere potuit canis.

Non te destituit. etc. vires meae te destituebant; animus tuus te non destituit. Sed eleganter ait canis: vires meae, quae abierunt, me et te destituerunt; animus meus, qui manebat, me nondum destituit, quamuis inutilis sine viribus. vid. Burm.

Quod fuimus laudas. Heinſius vult: *quod fuimus laudamus; non damna, quod iam sumus.*

Hoc cur. Excusat se Phileto, quod non ea scribat alacritate senex, qua fecit olim, cum adhuc aetate, viribusque esset integris. Scheff.

FINIS.

Phaedrus / Braun, Heinrich / Rueprecht, Johann Georg.

Phaedri Avgvsti Liberti Selectae Fabvlae Ad Vsum Scholarvm

Monachii 1779

A.lat.a. 1421

urn:nbn:de:bvb:12-bsb10242394-8

VD18 12017353